

Hieronim Eug. Wyczawski

Zbiór materiałów do życia i działalności arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego

Studia Theologica Varsaviensia 4/1, 167-249

1966

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. HIERONIM EUG. WYCZAŃSKI OFM

ZBIÓR MATERIAŁÓW DO ŻYCIA I DZIAŁALNOŚCI ARCYBPA ZYGMUNTA SZCZĘSNEGO FELIŃSKIEGO

Treść: I. Uwagi wstępne; 1. Geneza zbioru; 2. Zasady uporządkowania zbioru; 3. Wartość źródłowa zebranych materiałów; — II. Inwentarz: 1. Dokumenty; 2. — Akta urzędowe; 3. Korespondencja prywatna; 4. Korespondencja dyplomatyczna dotycząca arcybpa Felińskiego; 5. Korespondencja i zapiski różnych osób o arcybpie Felińskim; 6. Pamiętniki zakonnice; 7. Wspomnienia osób świeckich; 8. Prace konstrukcyjne o arcybpie Felińskim; 9. Prace konstrukcyjne o Zgromadzeniu SS. Franciszkanek Rodziny Marii; 10. Odpisy drukowanych artykułów i zapisek kronikarskich o arcybpie Felińskim; Summarium.

I. Uwagi wstępne

Zygmunt Szczęsny Feliński (1822—1895)¹, profesor Akademii Duchownej w Petersburgu, od r. 1862—1883 arcybiskup i metropolita warszawski, acz tylko 16 miesięcy z tych 21 lat

¹ O arcybpie Felińskim pisali: Bp M. Godlewski: *Tragedia arcybiskupa Felińskiego (1862—1863)*. Szkic historyczny. Kraków 1930; Tenże: *Feliński Zygmunt Szczęsny (1822—1895)*. W: *Polski Słownik Biograf.*, VI, s. 410—412; S. Prawdzicki [ks. I. Polkowski]: *Wspomnienie o Zygmuncie Szczęsnym Felińskim arcybiskupie metropolie warszawskim*, Kraków 1866; Ks. W. Smoczyński: *Książd Zygmunt Szczęsny Feliński arcybiskup metropolita warszawski*, Kraków 1896; J. Jastrzębczyk [Zborowski]: *Krzyżowy charakter ruchu polskiego i trzy charakterystyki*, Lwów 1864 (o Felińskim, s. 38—79); [W. Przyborowski]: *Historia dwóch lat 1861—1862*, cz. 2, t. IV, Kraków 1895 (o Felińskim, s. 1—108); *Drużestwienyje sobity ks. Felińskiego*. W: *Sbornik statej razijasniajuszczych polskoje dieło po otnoszenju k zapadnoj Rossiji*. Wypusk 1, Sostawyl i izdał S. Szolcowycz, Wylna 1885, s. 181—215. — Zob. również artykuły zestawione na s. [76]—[84].

przypadło na osobiste jego rządy archidiecezją, a reszta na przymusowy pobyt w Jarosławiu nad Wołgą, następnie po rezygnacji z arcybiskupstwa warszawskiego tytularny arcybiskup Tarsu, pisarz ascetyczny i pamiętnikarz, założyciel zgromadzenia zakonnego Franciszkanek Rodziny Marii, organizator życia kościelnego w Dźwiniacze na Podolu w latach 1883—1895, mąż wielkiej świętobliwości i zgasły *in odore sanctitatis*, jest niewątpliwie najpiękniejszą postacią w polskim episkopacie XIX wieku.

Opinię tę o Felińskim utrwały w społeczeństwie nie tylko ogłoszone pośmiertnie jego „Pamiętniki”², ale także bardzo liczne o nim publikacje, drukowane zarówno po jego zgonie w r. 1895, jak i z okazji przeniesienia w r. 1921 jego zwłok z Dźwiniaczki, z grobu hr. Koziembrodzkich, do katakumb katedry św. Jana w Warszawie³. I trzeba stwierdzić, że w ocenie tej nie ma nic z panegiryzmu, przebadanie bowiem osobnego stosunkowo zespołu źródeł do jego życia nie tylko ją w pełni potwierdza, ale pozwoli nadto przysłemu monografście arcybiskupa warszawskiego w całej pełni przedstawić wielkie bogactwo jego wewnętrznego życia.

W długim żywocie arcybpa Felińskiego dadzą się wyodrębnić dwa, chronologicznie nieproporcjonalne okresy, jeden bardzo krótki, bo tylko 16-miesięczny, to pobyt w stolicy arcybiskupów warszawskich, przepełniony inicjatywą, wielkim działaniem i pozornie pełen chwały, a w rzeczywistości przepony niepowodzeniami i osobistą tragedią, oraz drugi, obejmujący czasy przed prekonizacją na arcybiskupa i 32 lata po usunięciu z Warszawy, wypełnione życiem cichym i ukrytym, pędzonym zdala od wielkiego świata, w dalekim Jarosławiu i w Dźwiniacze na Podolu. Niedoceniany i często zapominany za życia stał się arcybp Feliński sławnym w społeczeństwie dopiero po śmierci, gdy — jak wspominałem — dzięki jego

² Pamiętniki ks. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego arcybiskupa warszawskiego. Wstępem opatrzył St. Smolka, I—II, Kraków 1897, wyd. 2, Lwów 1911.

³ Zob. sygn. od F-j-1 do F-j-15.

„Pamiętnikom” i szerokiemu komentowaniu w różnych publikacjach męczeństwa arcybiskupa-wygnança poznano jego kryształowy charakter, jego wielką wiarę i niezłomne przekonania, jego cierpienia i bohaterstwo, owiane pogodą ducha i chrześcijańską miłością.

Jeżeli tak było w szerokich kręgach społeczeństwa, to zupełnie inaczej miała się rzecz z najbliższym otoczeniem Felińskiego. Nie z prasy, ale osobiście znała go dobrze liczna stonkowo polska kolonia w Jarosławiu, która przez 20 lat patrzyła bezpośrednio na umartwione i cnotliwe życie „swego arcybiskupa”, a spośród której wielu wróciwszy później do kraju, przyniosło z sobą wiadomości o świątobliwym arcybiskupie. Podziwiała go zawsze i kochała jego rodzina, czego dowodem jest fakt, że wnukowie sióstr arcybiskupa przechowali do dziś korespondencję wielkiego swego krewnego, choć od jego zgonu upłynęło już lat z górą 70. Z ogromnym też przywiązaniem odnosiła się do osoby arcybpa Felińskiego okoliczna ludność Dźwiniaczki, która w ciągu 12 lat pobytu wśród niej arcybiskupa bardzo dodatnio odczuła na sobie jego duszpasterską i charytatywną działalność. Wreszcie założone przez arcybpa Felińskiego i kierowane przezeń zgromadzenie zakonne sióstr Rodziny Marii, nazwane później Franciszkankami Rodziny Marii⁴, czciło go jako swego ojca i patriarchę.

Otóż we wszystkich tych środowiskach utrwalił się nie tylko podziw dla cnót arcybpa Felińskiego, ale rozwinął się też po jego zgonie samorzutnie prywatny kult religijny jego osoby. Ponieważ kult ten z upływem lat od śmierci Felińskiego i w miarę wymierania ludzi, którzy go osobiście znali, nie tylko nie zanikał, ale raczej się utrzymywał i rozszerzał, zrodziła się myśl w Rodzinie Marii podjęcia starań o wyniesie-

⁴ Pierwotna nazwa zgromadzenia „Rodzina Marii” została zmieniona w r. 1903 w związku z agregacją do zakonu franciszkańskiego na „Franciszkanek Rodziny Marii”. Ks. W. Mazur: Ks. Arcybiskup Zygmunt Szczęsny Feliński a Rodzina Marii. W: *Wiadomości Archidiec. Warszawskie*, 40: 1958, s. 101—119 oraz o. J. Bar; *Polskie zakony. W: Prawo Kanoniczne*, 4: 1961, s. 481—484.

nie świątobliwego arcybiskupa na ołtarze. Z inicjatywą taką wystąpiła w r. 1950 przełożona generalna Zgromadzenia M. Teresa Stępówna, prosząc ordynariusza warszawskiego Ks. Kardynała Prymasa o zezwolenie na zebranie rozprószonych materiałów źródłowych do życia arcybpa Felińskiego, potrzebnych do procesu beatyfikacyjnego ⁵, a ks. Wawrzyńca Mazura o przyjęcie kierownictwa nad tą pracą, do której na początek przydzieliła dwie podległe sobie zakonnice; w dalszych etapach pracy zespół ten znacznie się rozszerzył.

1. GENEZA ZBIORU

Procedura wszystkich procesów, zmierzających do beatyfikacji i kanonizacji jakiejś osoby, od procesu informacyjnego począwszy, wymaga między innymi przedstawienia trybunałowi nie tylko wszystkich pism kandydata na ołtarze, ale również kompletu wszystkich innych źródeł dotyczących jego osoby, a mianowicie dokumentów osobistych, korespondencji, oraz współczesnych o nim opinii ⁶. Tymczasem Zgromadzenie nie dysponowało w tym względzie żadnym archiwum. Papiery po arcybpcie Felińskim, przechowywane w lwowskim domu Zgromadzenia przy ul. Kurkowej 45, zostały w czasie ostatniej wojny przewiezione do Warszawy, do domu przy ul. Żelaznej 97, i tu spłonęły w r. 1944 w powstaniu warszawskim wraz z resztą zasobów archiwalnych Zgromadzenia. A przywieziono tu ze Lwowa oprócz kompletu drukowanych dzieł Felińskiego 8 wiązek jego korespondencji, własnoręcznie przezeń pisane ustawy Zgromadzenia i nauki duchowne dla sióstr, dokumenty dotyczące początków Zgromadzenia w zaborze austriackim i fotografie arcybiskupa. Jeżeli ocalało coś po powstaniu, to tylko papiery, które znalazły się poza Warszawą. Konkretnie uratowały się kopie nauk duchownych arcybpa Felińskiego do sióstr Rodziny Marii,

⁵ Zob. sygn. F-h-11, załączniki — nr 6).

⁶ [A. Santarelli]: *Codex pro postulatoribus causarum beatificationis et canonizationis*. Ed. 4, Roma [1929], s. 59—61, 65—66, 157. 177.

komentarz m. Zofii Kończa do ułożonych przez Felińskiego ustaw Zgromadzenia, wspomnienia s. Teresy Helman i drugiej nieznannej z nazwiska zakonnicy, fragmenty zapisek s. Antoniny Łączyńskiej i niezidentyfikowanego autora rękopiśmienny zarys historii Zgromadzenia Franciszkanek Rodziny Marii, a więc w sumie bardzo niewiele⁷. Co gorsza, spaliło się również podczas powstania archiwum archidiecezji warszawskiej, a razem z nim akta z czasów pontyfikatu Felińskiego. Tak więc, występując z projektem wszczęcia procesu informacyjnego o życiu i cnotach swego założyciela, nie miało Zgromadzenie Rodziny Marii w ręku prawie żadnych źródeł historycznych.

I tu oddał Zgromadzeniu nieocenione usługi ks. Wawrzyniec Mazur. Wraz z zespołem dodanych mu do współpracy zakonnic podjął się zebrania materiałów, dotyczących osoby arcybpa Felińskiego, rozprószonych po różnych zbiorach publicznych i pozostających w posiadaniu osób prywatnych oraz spisanie żyjącej o Felińskim tradycji. Od r. 1958 przez pewien czas kierował pracami ks. Zbigniew Szostkiewicz. Z siostr największy wkład do tego dzieła dała m. Helena Kaniakówna, obecna przełożona generalna, która też objęła kierownictwo nad kwerendą w ostatnim stadium prac. Korzystano również w szerokim zakresie z fachowych usług doc. Hanny Pohoskiej, spowinowaconej przez męża z rodziną Felińskich⁸.

Ks. Mazur wypracował dokładny plan kwerendy za źródłami pisanyymi oraz kwestionariusz, według którego miano spisywać wspomnienia o arcybpie Felińskim. Z uznaniem trzeba stwierdzić, że kierunek poszukiwań i stosowane w kwerendzie metody zostały dobrze obrane, mimo że ich autor nie jest z zawodu historykiem. A jakie osiągnięto rezultaty, świadczy o tym najlepiej poniższy inwentarz zgro-

⁷ Zob. sygn. F-f-5—8, F-f-20, F-f-34.

⁸ Sygn. F-h-7: — Ks. W. Mazur: Sprawozdanie. Autor przedstawił w swym sprawozdaniu kolejne etapy pracy, wskazując ogólnie na zebrane materiały według archiwów i bibliotek, przechowujących ich oryginały.

madzonych zbiorów. Jeden tylko popełniono błąd, mianowicie porządkowano zbierane materiały, głównie odpisy korespondencji, nie według adresatów, lecz chronologicznie i według archiwów i bibliotek, przechowujących oryginały i tak ułożone fascykuły na bieżąco oprawiano, nie czekając na ukończenie kwerendy. Błąd ten koryguje w pewnym stopniu sporządzony przeze mnie inwentarz przez skatalogowanie zawartości poszczególnych jednostek.

Zamiarem ks. Mazura i jego współpracowniczek było zebrać źródłowy materiał tak do zamierzonego procesu informacyjnego, jak też do monografii arcybpa Felińskiego i do historii początków Zgromadzenia Franciszkanek Rodziny Marii⁹. Założenie to okazało się bardzo szczęśliwe. Zebrano bowiem w ten sposób bogaty materiał źródłowy, który pozwoli odtworzyć szersze tło działalności wymienionego arcybiskupa na różnych etapach jego życia. Obfitsza baza źródłowa umożliwi dojrzałą ocenę roli Felińskiego jako kapłana, profesora, arcybiskupa, męża stanu, co więcej, pozwoli ona dostatecznie stwierdzić, kim był Feliński jako wygnaniec dla grupy Polaków i katolików w dalekim Jarosławiu i kim wśród ludności w zapadłej wsi podolskiej Dźwiniacze, tudzież jaki był jego wkład w instytucję Rodziny Marii. W konsekwencji wszystko to pomoże nakreślić pełny i możliwie dokładny obraz jego duchowej sylwetki, a o to właśnie będzie chodzić zarówno w procesie informacyjnym, jak i w opracowaniu monografii arcybpa Felińskiego.

Na pierwszym miejscu podjęto poszukiwania za korespondencją Felińskiego. Listów, które arcybiskup otrzymał, nie udało się zebrać, ponieważ ich zbiór spalił się w r. 1944. Odszukano natomiast dość dużo autentycznych listów, pisanych przez Felińskiego do różnych osób. Znaleziono je u krewnych arcybpa Felińskiego, następnie w kilku archiwach i bibliotekach. Trzeba zaznaczyć, że kwerendą objęto wszystkie zbiory publiczne w Polsce.

⁹ Tamże.

Z krewnych arcybpa Felińskiego Janina Felińska, Bolesław, Halina i Maria Wydźgowie podarowali posiadane listy na własność archiwum Zgromadzenia SS. Franciszkanek Rodziny Marii. Bardzo owocne okazało się tu pośrednictwo doc. Hanny Pohoskiej¹⁰. Inni krewni oraz zarządy archiwów i bibliotek pozwolili dokonać odpisów z posiadanych oryginałów lub je zmikrofilmować. Zebrano też szereg listów Felińskiego, ogłoszonych drukiem w różnych pismach, które dla skompletowania gromadzonej korespondencji, również przepisano. W ten sposób udało się zebrać około 640 listów arcybiskupa.

Równolegle gromadzono dokumentację jego działalności. Nie udało się odszukać dokumentów osobistych Felińskiego. Za to natrafiono na szereg akt z czasów jego warszawskiego pontyfikatu, zabłąkanych w różnych zbiorach.

Stworzono również duży zbiór korespondencji osób postronnych, oczywiście w odpisach, dotyczącej wprost arcybpa Felińskiego, lub posiadającej o nim dłuższe lub krótsze wzmianki. Wchodzi tu w grę korespondencja dyplomatyczna i prywatna. Z pierwszej grupy zebrano raporty carskich urzędników o arcybpcie Felińskim i raporty o nim konsulów francuskich w Warszawie, z drugiej grupy korespondencję krewnych Felińskiego, następnie Marceliny Darowskiej założycielki Niepokalanek, kard. Albina Dunajewskiego, ks. Zygmunta Golliana, generałowej Jadwigi Zamojskiej oraz całego szeregu innych ludzi.

Gdy chodzi o spisanie o arcybpcie Felińskim żyjącej tradycji, przede wszystkim wśród osób, które go jeszcze znały osobiście lub posiadały dużo pośrednich o nim wiadomości od jego krewnych i przyjaciół, zwrócono się o to do około 30 najstarszych siostr Zgromadzenia i do kilku osób świeckich. Jedne osoby spisały swoje wspomnienia osobiście, inne je podyktowały¹¹. Okazało się, że niektóre zakonnice od da-

¹⁰ Tamże oraz informacje s. Teresy Frącek.

¹¹ Dla autorek ułożono rodzaj kwestionariusza. Zob. F-h-7: Ks. W. Mazur: Sprawozdanie, s. 5.

wna spisywały swoje wspomnienia i obecnie oddały je do archiwum Zgromadzenia.

Postanowiono wreszcie dokonać odpisów wszystkich artykułów i zapisek kronikarskich o Felińskim, drukowanych w prasie i w trudno dostępnych czasopismach. Kolekcja ta, bezwzględnie potrzebna do procesu informacyjnego, będzie także dużym ułatwieniem przy pisaniu monografii arcybpa Felińskiego.

Imponujący pod względem ilości i jakości zbiór zgromadzonych materiałów źródłowych należy, generalnie rzecz biorąc, ocenić bardzo dodatnio. Stworzenie bowiem w ciągu 15 lat formalnego archiwum arcybpa Felińskiego wywołuje podziw i uznanie dla ogromu pracy, podjętej przez wspomniany wyżej zespół Siostr z ks. Wawrzyńcem Mazurem¹² i ks. Zbigniewem Szostkiewiczem na czele.

2. ZASADY UPORZĄDKOWANIA ZBIORU

Mnogość i różnorodność zebranych materiałów wywołała z kolei potrzebę ich uporządkowania i zinwentaryzowania. Zająłem się tym na życzenie m. Heleny Kaniakówny, przełożonej generalnej Zgromadzenia. Na pierwszym miejscu należało dać odpowiedź na pytanie, czy dany mi do uporządkowania zbiór można uważać za zamknięty w tym sensie, że nie przewiduje się już dalszych akcesji i wobec tego nie ma potrzeby czekać z jego inwentaryzowaniem. Otóż po bardzo sumiennej kwerendzie tak wśród rodziny arcybpa Felińskiego, jak i w archiwach i bibliotekach publicznych, trudno się spodziewać, aby w Polsce znalazło się jeszcze coś ważniejszego. Jedyne mogą być jeszcze jakieś źródłowe materiały w niektórych archiwach zagranicznych. Ponieważ jednak perspektywa dokonania poszukiwań w tych archiwach jest dość odległa, a zebrane materiały trzeba już wykorzystywać, zdecydowałem się je uporządkować w stanie obecnym.

¹² Ks. Wawrzyniec Mazur został w r. 1958 odwołany z Warszawy i mianowany później kanclerzem kurii arcybiskupiej w Lubaczowie.

Licząc się wszakże z ewentualnością odszukania za granicą, a może nawet i w Polsce dalszych archiwaliów, podzieliłem cały zespół w zależności od charakteru archiwaliów na szereg grup, dając każdej z nich odpowiednio dobraną sygnaturę. Grupy oznaczyłem literami a, b, c, d itd., natomiast poszczególne jednostki w każdej grupie otrzymały cyfry 1, 2, 3, 4 itd. W ten sposób każdy nowy nabytek będzie mógł być włączony do odpowiedniej grupy bez naruszenia porządku w całym zespole.

Całość zebranych materiałów stanowi część zbiorów archiwalnych Domu Generalnego Zgromadzenia SS. Franciszkanek Rodziny Marii w Warszawie, ul. Żelazna 97. W archiwum tym musi on jednak stanowić odrębny zespół jako *sui generis* archiwum arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego. Dlatego oznaczyłem go literą F.

Przy porządkowaniu i inwentaryzowaniu zbioru musiałem uwzględnić dwa postulaty, podyktowane wymogami kanonicznymi¹³ i przepisami archiwistyki¹⁴. Z jednej bowiem strony uporządkowanie zespołu powinno odpowiadać potrzebom procesu informacyjnego, a z drugiej iść możliwie najściślej po linii zasad archiwalnych. W tej sytuacji stanąłem zasadniczo na gruncie przepisów archiwistyki, aby jednak zadośćuczynić zarazem i wymogom kanonicznym, dałem bardziej szczegółowe opisy poszczególnych jednostek, aniżeli jest to przyjęte przy inwentaryzowaniu archiwaliów nowożytnych.

Względ na potrzeby procesu informacyjnego zadecydował też głównie, że do zespołu włączyłem odpisy drobnych artykułów i zapisek kronikarskich, drukowanych w prasie i różnych czasopismach.

¹³ A. Frantaz: La sezione storica della Sacra Congregazione dei Riti. Origini e metodo di lavoro. Vaticani 1963.

¹⁴ Ks. S. Librowski: Stan i potrzeby archiwów kościelnych oraz program pracy na najbliższy okres. W: *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*, I: 1959, z. 1, s. 27—28 i Tenże: Dotychczasowe osiągnięcia w dziedzinie reformy organizacji archiwów kościelnych w Polsce. Tamże, 3: 1961, s. 10.

Uporządkowanie oryginalnych listów Felińskiego nie narażało żadnych trudności. Gorzej było z ułożeniem odpisów listów arcybiskupa, znajdujących się w zbiorach obcych oraz odpisów korespondencji osób trzecich, w których znaleziono ustępy o Felińskim. Mianowicie część tych kopii została już dawniej ułożona według archiwów przechowujących oryginały i oprawiona. Jednostek tych nie rozbierałem, lecz opatrzyłem je tylko spisem zawartości, oczywiście nie w porządku chronologicznym jak je zestawiono, lecz według alfabetu nazwisk adresatów.

Odnosnie dość licznej grupy wspomnień okazało się, że niektóre „wspomnienia” posiadają o arcybpcie Felińskim zaledwie jedną czy drugą wzmiankę, a odnoszą się raczej do początków Zgromadzenia Franciszkanek Rodziny Marii. Ponieważ jednak „wspomnienia” te zostały spisane z okazji utrwalania na piśmie ustnej tradycji o arcybpcie Felińskim i gdyby nie zamierzony proces informacyjny, nigdy by prawdopodobnie nie powstały, pozostawiłem je we wspomnianej grupie. Zresztą początki Zgromadzenia wiążą się bezpośrednio z osobą Felińskiego jako jego fundatorem.

Z tych też przyczyn włączyłem do archiwum arcybpa Felińskiego szereg rękopiśmiennych prac konstrukcyjnych, jakie o nim i o początkach Zgromadzenia Rodziny Marii powstały w ostatnich latach. Niemal wszystkie bowiem zrodziły się w atmosferze wzmoczonego kultu arcybpa Felińskiego i przygotowań do procesu.

Całość zbioru podzieliłem na 10 grup. W grupie pierwszej (F-a) uszeregowałem dokumenty. Jest ich niewiele i to przeważnie w kopiach. Brak dokumentów osobistych Felińskiego, których najprawdopodobniej nigdy już chyba nie uda się odnaleźć. Grupa druga (F-b) obejmuje akta działalności i urzędową korespondencję Felińskiego. W grupie trzeciej (F-c) znalazła się prywatna korespondencja Felińskiego, zarówno listy oryginalne, jak i ich odpisy (nawet z druków). Grupa czwarta (F-d) zawiera odpisy korespondencji dyplomatycznej, dotyczącej Felińskiego, grupa piąta (F-e) także odpisy korespondencji osób prywatnych z ustępami o Felińskim. Do obu wymie-

nionych grup dołączyłem również odpisy korespondencji drukowanej. W grupie szóstej (F-f) zestawilem pamiętniki i wspomnienia Franciszkanek Rodziny Marii. Większość z nich zawiera dużo wiadomości o arcybpcie Felińskim, niektóre jednak — jak już wspomniano — prawie nic. Wszystkie są osnute na tle życia zakonnego ich autorek. Grupa siódma (F-g) obejmuje szereg wspomnień osób świeckich, w których również porcja wiadomości o Felińskim jest różna. W grupie ósmej (F-h) uszeregowałem rękopiśmienne prace konstrukcyjne o Felińskim, a w dziewiątej (F-i) także prace, dotyczące Zgromadzenia Franciszkanek Rodziny Marii. Te ostatnie, acz nie odnoszą się bezpośrednio do osoby arcybiskupa, jednakże oświetlają początkowe dzieje założonego przez Felińskiego Zgromadzenia. Grupa ostatnia (F-j) zawiera odpisy drukowanych artykułów i zapisek kronikarskich o arcybpcie Felińskim. Całość zbioru liczy 166 pozycji.

Przy opisie poszczególnych jednostek ujmuję niekiedy nagłówki w cudzysłów. Znaczy to, że dana pozycja posiadała własny tytuł. Nagłówki bez cudzysłowu pochodzą ode mnie. Niektóre jednostki, zawierające odpisy korespondencji, zostały zaopatrzone przez kopistów we wstępy, spisy treści i w indeksy. W inwentarzu starałem się zawsze to zaznaczać. Tak samo przy inwentaryzowaniu „wspomnień” rejestrowałem wszelkie zamieszczone w nich uwagi, pochodzące nie od autorek, ale od osób, które pod dyktandem autorek „wspomnienia” spisywały, względnie je przygotowywały do przepisania na czysto.

Okazuje się, że sporządzony przeze mnie inwentarz tzw. archiwum arcybpa Felińskiego jest czymś więcej aniżeli inwentarzem idealnym. Rejestruje bowiem nie tylko rozproszone po różnych zbiorach archiwalia, dotyczące arcybpa Felińskiego, ale także ich odpisy, zgromadzone na jednym miejscu, mianowicie w Archiwum Domu Generalnego SS. Franciszkanek Rodziny Marii.

Nie weszła do opisywanego zbioru materiałów źródłowych, nazwanych przeze mnie archiwum arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, pisarska spuścizna wymienionego arcybiskupa. Wszystkie bowiem jego dzieła zostały ogłoszone

drukiem, bądź za życia autora, bądź pośmiertnie. A w tym stanie rzeczy nie włącza się do zbiorów archiwalnych według obowiązujących zasad nie tylko egzemplarzy dzieł opublikowanych, ale nawet ich rękopisów, dla których właściwym miejscem nie jest archiwum, lecz biblioteka. Zresztą manuskryptów dzieł Felińskiego nie udało się zebrać. Aby jednak zachować pełny obraz spuścizny pisarskiej arcybpa Felińskiego, podaję poniżej tytuły jego prac w porządku chronologicznym ich druku.

1. [Ks. Zygmunt Szczęsny Feliński]: Wspomnienia z życia i zgonu Ignacego Hołowińskiego. Spisane na żądanie kolegów przez jednego z jego uczniów. W: *Dziennik Warszawski* 6: 1856, nr 36—43 oraz w: *Pamiętnik Religijno-Moralny*, 30: 1856, nr 4, s. 423—445; nr 5, s. 481—519 oraz w dodatku do książki S. Prawdzickiego [ks. I. Polkowskiego]: *Wspomnienie o Zygmuncie Szczęsnym Felińskim metropolicie warszawskim*, Kraków 1866, s. 263—316.

2. Konferencje duchowne przez ks. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, Lwów 1885, 8°, t. 1, s. VIII + 300, t. 2, s. 221; wyd. 2, Warszawa 1903, t. 1, s. 300, t. 2, s. 214.

3. Paulina córka Ewy Felińskiej. Napisał brat jej ks. Zygmunt Szczęsny Feliński, Lwów 1885, 8°, s. IV + 320.

4. Wiara i niewiara w stosunku do szczęścia osobistego. Napisał ks. Zygmunt Szczęsny Feliński, Lwów 1886, 8°, s. IV + 360.

5. [Ks. Zygmunt Szczęsny Feliński]: Prakseda. Legenda z tek Anhelego. W: *Biblioteka Rodzinna*, 1887, s. 40—111.

6. Pod wodzą Opatrzności przez [ks.] Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, Kraków 1888, 16°, s. 101.

7. [Ks. Zygmunt Szczęsny Feliński]: Oskar i Wanda. Obraz dramatyczny w piętnastu odsłonach. Z teki Anhelego, Kraków 1888, 16°, s. 181.

8. Ks. Zygmunt Szczęsny Feliński: Trzej wieszczowie nasi wobec Kościoła. List otwarty do pana Mariana Zdziechowskiego, Kraków [1888], 8°, s. 15.

9. [Ks. Zygmunt Szczęsny Feliński]: Ustawy Rodziny Marii albo Służebnic Ubogich, Kraków 1888, 16°, s. 130. — Następne wydania pod zmienionymi tytułami i treściowo przerabiane: Ustawy Rodziny Marii, cz. 2 Ascetyczna, ułożona przez ... założyciela, Lwów 1913, 16°, s. 55; Ustawy Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Marii, Lwów 1914, 16°, s. 140; Ustawy Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Marii, Lwów 1935, s. 114+III; Toż wydane w Curitiba 1952, 16°, s. 92+III; Duch Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Marii napisany przez ... założyciela. Dodatek do Książki do nabożeństwa zawierającej modlitwy używane w Zgromadzeniu SS. Franciszkanek Rodziny Marii, Lwów 1937, 16°, osobna paginacja od 1—55; Constituições da Congregação das Irmãs Franciscanas da [Sagrada] Família de Maria, [Curitiba 1955], 16°, s. 140.

10. Wiedza chrześcijańska i bezbożna wobec zadań społecznych. Napisał ks. Z[ygmunt] Szczęsny [Feliński], Lwów 1889, 8°, s. XX + 382.

11. Wiara i niewiara w stosunku do szczęścia społecznego. Napisał ks. Z[ygmunt] Szczęsny [Feliński], Kraków 1890, 8°, s. 158. Z książki tej rozdziały 1, 2, 4 (częściowo), 5 (częściowo), 6, 9, 11 i koniec 12-go drukowano w *Przeglądzie Powszechnym* pt. Społeczeństwo wobec rozumu i wiary, r. 6: 1889, t. 23, s. 1—14, t. 24, s. 157—168, 381—396, r. 7: 1890, t. 25, s. 78—87, t. 26, s. 91—106, 400—419 oraz w osobnym odbiciu, Kraków 1890, s. 158.

12. Konferencje o powołaniu. Napisał ks. Z[ygmunt] Szczęsny [Feliński], Kraków 1890, 8°, s. III + 268.

13. Nawoływanie narodu polskiego do wypełniania ślubów króla Jana Kazimierza i stanów Rzeczypospolitej zaprzysiężonych imieniem narodu w archikatedrze lwowskiej roku pańskiego 1656. Kazanie ... przez arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, Lwów 1890, 8°, s. 24.

14. Mój pobyt w Warszawie. (Pamiętnik ks. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego skreślony przezeń własnoręcznie w jesieni 1894 dla autora [W. Przyborowskiego] pracy niniejszej [*Historia dwóch lat*]). Drukowany jako dodatek do książki jak wyżej, cz. 2, t. 5, Kraków 1896, 8°, s. 447—481.

15. Pamiętniki ks. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego arcybiskupa warszawskiego. Wstępem opatrzył Stanisław Smolka, Kraków 1897, 8°, t. 1, s. XI + 436, t. 2, s. 306; wyd. 2, Lwów 1911, 8°, t. 1, s. XVI + 431, t. 2, s. 295.

16. Nowy wianuszek majowy z tajemnic życia Marii przez arcybpa [Zygmunta] Szczęsnego Felińskiego na Jej cześć uwity. [Zbiór wierszy]. Lwów 1906, 8°, s. 98.

17. Ks. Zy[gmunt] S[zczęsny] Feliński: *Nabożeństwo majowe z pieśni i rozmyślań ułożone*, Lwów 1909, 16°, s. 397.

18. *Znad Wołgi*. (Z pamiątek ks. arcyb. Felińskiego). Drukowane w książce X. S. P. M.: *W ręce Ojca*, Warszawa 1931, 8°, s. 33—38.

19. Poza tym wydał: *Pamiętniki Ksawery z Brzozowskich Grocholskiej*, uporządkowane i dopełnione na podstawie jej listów i współczesnych korespondencji, przez Zygmunta Szczęsnego Felińskiego. Kraków 1894, 8°, s. 925.

20. Drukowane listy arcybpa Felińskiego rejestruje niniejszy Katalog: F-b-1, F-b-2, F-b-3, F-b-10; F-c-1, F-c-9, F-c-12, F-c-15, F-c-16, F-c-18, F-c-19.

3. WARTOŚĆ ŹRÓDŁOWA ZEBRANYCH MATERIAŁÓW

Najważniejszą sprawą w dotychczasowych wywodach jest niewątpliwie kwestia ustalenia wartości opisywanych archiwaliów jako źródeł historycznych. Innymi słowy należy rozstrzygnąć po pierwsze, czy materiały te są wiarygodne, a po wtóre, jakiego zasobu wiadomości dostarczają o arcybiskupie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim oraz ubocznie o innych sprawach.

Jeżeli chodzi o problem wiarygodności, należy odróżnić oryginały od kopii. Żadnych wątpliwości nie budzą listy oryginalne tak Felińskiego, jak i innych osób oraz ich fotokopie. Pismo arcybpa Felińskiego jest znane nie tylko z jego listów, ale i z autografów na wielu obrazkach, darowanych przezeń przy różnych okazjach zakonnikom, a które zostały ostatnio przekazane jako pamiątki po założycielu Zgromadzenia do zakonnego archiwum. Zresztą do niedawna żyli jeszcze ludzie, którzy osobiście znali arcybiskupa i otrzymywali odeń odręczne listy. Nie można również mieć wątpliwości co do autentyczności oryginalnych listów innych osób. Zanim bowiem oddano je do archiwum Zgromadzenia, były przechowywane przez krewnych Felińskiego jako drogie pamiątki po ich najbliższych.

Wiarygodne są także liczne bardzo kopie listów. Poważną gwarancję dają zastosowane metody przy ich kopiowaniu.

Ks. Wawrzyniec Mazur wraz z zespołem współpracujących z nim zakonnie zapoznał się dokładnie przed rozpoczęciem kwerendy za materiałami źródłowymi do życia arcybpa Fe-lińskiego ze wskazaniem kodeksu dla postulatorów, który mówi, że w procesie informacyjnym mają walor tylko źródła oryginalne względnie uwierzytelnione odpisy. Stąd to nie po-przestawano na dokonaniu samych odpisów, ale każdą kopię dwie lub trzy osoby kolacjonowały, notując u dołu każdego odpisu zauważone pomyłki. Skolacjonowane kopie uwierzy-telniano. Czynił to bądź urzędnik odnośnego archiwum czy biblioteki, bądź kanclerz lub notariusz kurii biskupiej. Wobec tego zgromadzone odpisy należy traktować na równi z daw-nymi widymatami, to znaczy przyznać im tę samą wartość dowodową co oryginałom. Kolacjonowano też odpisy nielicz-nej korespondencji drukowanej. Jej wiarygodność gwarantuje przeważnie powaga naukowa jej wydawców.

Jaką należy przypisać wiarygodność grupie „wspomnień”? Trzeba tu odróżnić wspomnienia, pisane dawniej zarówno przez zakonnice, jak i osoby świeckie, od wspomnień, które powstały ostatnio w związku z zamierzonym procesem infor-macyjnym. Wspomnienia dawniejsze, których jest niewiele (s. Teresy Helman, s. Antoniny Łączyńskiej, nieznanej z na-zwiska zakonnicy, następnie Teodoryny Millot i Zofii z Fe-lińskich Poniatowskiej) należy traktować jak każde inne pa-miętniki, w zależności od celu, w jakim je spisywano, od zalet charakteru ich autorów oraz udziału pamiętnikarzy w opisywanych wypadkach. Autorki przytoczonych wyżej pamiętników traktowały je jako zapiski prywatne, dla włas-nego wyłącznie użytku (oprócz pamiętnika Poniatowskiej, przeznaczonego dla jej dzieci), były to osoby cieszące się sza-cunkiem otoczenia, a pisały tylko o tym, co znały z autopsji. W konsekwencji nie mogą one budzić zastrzeżeń tym bardziej, że porównywane z innymi źródłami, nie wykazują błędów.

Ze wspomnień zakonnic, powstałych w czasach ostatnich, jedno zostały spisane samodzielnie przez autorki, inne były przez nie podyktowane, w zależności od uzdolnień literackich

poszczególnych autorek. Pomimo różnic w ich powstaniu, należy je traktować jednakowo. Wszystkie bowiem wymienione siostry zostały pouczone, że mają zapisywać względnie podawać do zanotowania tylko to, o czym dobrze wiedzą z autopsji i własnych przeżyć, w wypadku zaś cytowania faktów ze słyszenia, mają podać źródło wiadomości. Poza tym powiadomiono je, że w razie powołania ich do zeznań w procesie informacyjnym, będą musiały potwierdzić swoje wspomnienia przysięgą. Nic przeto dziwnego, że zakonnice były bardzo ostrożne w pisaniu swoich wspomnień, czy podawaniu ich do spisania i starały się raczej nie mówić za dużo, aby nie ulec pomyłkom. W tym stanie rzeczy można mieć pewność, że w ich wspomnieniach nie ma amplifikacji. Poszczególne wspomnienia, objętościowo bardzo nierównomierne, od kilkuset do kilku stronicowych, różnią się między sobą w szczegółach, jednakże gdy idzie o ogólny ich profil, na ogół się pokrywają, zgodne są w ocenie postaci arcybpa Felińskiego i w przedstawieniu początków Zgromadzenia Rodziny Marii. Kontrolowane „Pamiętnikami” arcybiskupa i innymi źródłami nie wykazują błędów rzeczowych. To samo też trzeba powiedzieć o wspomnieniach ludzi świeckich: Cecylii Bohdanowiczówny, związanej przez wiele lat ze Zgromadzeniem, rodziny Brzozowskich, Stanisławy Pawłowskiej, czy mieszkańców Dźwiniaczki.

Innego całkiem typu są prace konstrukcyjne włączone do zespołu tzw. archiwum arcybpa Felińskiego. Są wśród nich rozprawy magisterskie, zatem prace o charakterze naukowym, oraz utwory propagandowe, pisane w celu szerzenia wiadomości o arcybpcie Felińskim, ewentualnie o Zgromadzeniu Rodziny Marii. Wartość pierwszych musi być oceniana w zależności od stosowania przez poszczególne autorki metody naukowej, od stopnia opanowania przedstawionego przedmiotu oraz od gatunku cytowanej dokumentacji źródłowej na poparcie stawianych twierdzeń. Pod tym względem prace te przedstawiają się różnie. Jednakże rozprawy bezwartościowej nie ma wśród nich, o czym świadczy choćby fakt ich przyjęcia przez Rady Wydziałowe różnych Uniwersytetów.

Natomiast utwory propagandowe, nie podające w zasadzie nic nowego, zaprawione przy tym większą lub mniejszą dozą konwencjonalnych pochwał, nie mają naukowego znaczenia.

Te same kryteria należy zastosować do zebranych w opisach artykułów drukowanych o arcybpcie Felińskim. Wprawdzie wartość naukową mają tylko niektóre z nich, jak bpa M. Godlewskiego¹⁵, A. Kraushara¹⁶, ks. J. Majkowskiego¹⁷ czy ks. P. Smolikowskiego¹⁸, choćby z tego względu, że oparte są na nowych źródłach, ale i reszta musi być brana przez historyka pod uwagę jako przejaw wielkiej popularności osoby Felińskiego. Na szczególne zainteresowanie zasługują drukowane zapiski kronikarskie, ponieważ podają na bieżąco informacje o różnych wydarzeniach z życia arcybiskupa. Oczywiście musi się je ogołocić z oprawy propagandowej, a tylko wyjątkowo wypadnie się liczyć z opiniami reporterów, którzy je pisali.

Rzecz zrozumiała, że wszelkie opracowania, zgromadzone w niniejszym zbiorze, mają znaczenie drugorzędne. Najważniejsza jest tutaj różnego typu korespondencja oraz wspomnienia osób, znających Felińskiego, które to pozycje jako materiał źródłowy stanowią zasadniczy zrąb archiwum arcybpa Felińskiego. W konsekwencji trzeba rozstrzygnąć następującą kwestię, w jakiej mianowicie mierze źródła te wzbogacają dotychczasowe wiadomości o arcybpcie Felińskim.

Całą dotychczasową wiedzę o Felińskim czerpano z jego drukowanych „Pamiętników” oraz z kilkunastu, również drukowanych, jego listów¹⁹, mniej z akt urzędowych, państwowych i kościelnych. Jednakże „Pamiętniki” nie podają pełnej i wyczerpującej biografii Felińskiego. Po pierwsze kończą się one na r. 1883, czyli na 12 lat przed jego śmiercią, a po dru-

¹⁵ Por. F-j-3, nr 3.

¹⁶ Tamże, nr 5.

¹⁷ Tamże, nr 9.

¹⁸ Sygn. F-j-6.

¹⁹ Sygn. F-b-9, F-c-1 (list 5-ty), F-c-11, F-c-12, nr 4, 9 i 14, F-c-15, nr 1, F-c-16, F-c-18, nr 8, 9, 18, 21.

gie celem autora przy ich pisaniu było przedstawienie wydarzeń politycznych i kościelnych z okresu jego życia, a dopiero na dalszym planie naszkicowanie swego w nich udziału. Wyraźnie przecież wyłuszczył to Feliński w przedmowie: „Postawiony za młodu w zetknięciu z wielu znakomitymi w kraju naszym mężami, świadek naoczny ważnych w porobiorowych dziejach naszych wypadków, chwilowo umieszczony nawet na stanowisku, z którego i sam też wpływać mogłem na kierunek spraw publicznych, i to w jednej z najkrytyczniejszych epok życia narodowego, wreszcie usunięty od wszelkich zajęć obowiązkowych, w pełni jeszcze męskiej siły, sądzę, iż powinnością jest moją opowiedzieć młodszemu pokoleniu to, na co patrzałem ... Co do udziału mego osobistego w publicznych sprawach, przedstawię działalność moją w tym świetle, w jakim zapatrywałem się na nią w danym czasie, zostawiając czytelnikowi właściwe jej ocenienie. W wielu wypadkach sam dotąd nie wiem, czym źle czy dobrze postąpił, i to jedno uspokaja mię w sumieniu, iż nigdy zasady nie poświęciłem dla korzyści ...”²⁰. Tak więc „Pamiętniki” w żaden sposób nie mogą być uważane za pełną autobiografię arcybpa Felińskiego. W tym przeto stanie rzeczy zebrane ostatnio źródła znakomicie uzupełniają wspomniane „Pamiętniki”, ilustrują dość szczegółowo schyłek życia arcybiskupa, następnie wypełniają luki w jego żywocie do r. 1883. Źródła te pozwalają nadto wyrobić sobie należyty sąd o działalności Felińskiego we wszystkich etapach jego życia i odtworzyć wierny obraz jego duchowej sylwetki. Korespondencja Felińskiego oraz listy osób trzecich, dotyczące jego osoby, tudzież różne o nim wspomnienia, obrazujące jego kontakty z ludźmi, odkrywają moc spraw, w kręgu których arcybiskup się obracał, którymi żył, względnie które w większym lub mniejszym stopniu go interesowały. Dopiero te źródła odsłaniają wielkie bogactwo jego wewnętrznego życia, jego kryształowy charakter, jego cnoty, zwłaszcza wielką dobroć, pokorę i dobrowolnie praktykowane ubóstwo. Co więcej, w świe-

²⁰ Pamiętniki ..., wyd. 2, Lwów 1911, s. XV—XVI.

tle tych źródeł można stwierdzić, że to, co w „Pamiętnikach” napisał Feliński o sobie, jest prawdą.

Zinwentaryzowane materiały do życia arcybpa Felińskiego nie zamykają się bynajmniej w kręgu jego osoby. Ubocznie dostarczają one dużo wiadomości źródłowych o innych ludziach i o najrozmaitszych wydarzeniach. Nawet sprawy rodzinne, które bardzo szczegółowo odbiły się w korespondencji arcybpa Felińskiego, a które, generalnie rzecz biorąc, nie interesują szerzej historyków, nie mogą być zlekceważone przez tych ostatnich, przynajmniej w odniesieniu do dwóch osób, do matki Ewy i brata Juliana. Pierwsza ma ustaloną pozycję w dziejach naszej literatury²¹, stąd przyczynki z archiwum arcybiskupa wzbogacają dotychczasowe o niej wiadomości. Drugi odegrał pewną rolę jako członek zgromadzenia Zmartwychwstańców, gdy na tle powikłań we wzajemnej zależności Zmartwychwstańców i niepokalanki Marceliny Darowskiej był jedną z przyczyn rozłamu w swym zgromadzeniu²², dlatego omawiane tu źródła muszą być wykorzystywane zarówno przez historyka Zmartwychwstańców jak i Niepokalank.

Zilustrowane w zebranej korespondencji przyjacielskie stosunki z bpem sejneńskim Konstantym Ireneuszem Łubieńskim²³ oraz bpem płockim, potem kujawsko-kaliskim i arcybpem warszawskim Wincentym Popielem²⁴, dalej kontakty z bpem krakowskim kard. Albinem Dunajewskim²⁵, z kard.

²¹ T. Turkowski: Felińska Ewa (1793—1859). W: *Polski Słownik Biograf.*, 6: 1948, s. 407—408.

²² Ks. Z. Obertyński: Zmartwychwstańcy a Niepokalanki. Próba dokumentacji wzajemnej zależności, t. 1—2. *Studia Historico-Ecclesiastica*, 6—7, Warszawa 1948; Ks. W. Kwiatkowski: Historia Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego 1842—1942, Albano 1942.

²³ [R. Łubieński]: Konstanty Ireneusz Pomian hr. Łubieński, Kraków 1898.

²⁴ Pamiętniki Ks. Wincentego Chościak-Popiela. Wyd. ks. J. Urban, t. 1—2, Kraków 1915.

²⁵ Ks. T. Glemma i M. Tyrowicz: Dunajewski Albin (1817—1894). W: *Polski Słownik Biograf.*, 5: 1939—1946, s. 462—465.

Mieczysławem Ledóchowskim²⁶, z arcybpmem lwowskim łacińskim Sewerynem Morawskim²⁷, z głośnym kaznodzieją ks. Zygmuntem Golianem²⁸, następnie z Jadwigą Zamojską, fundatorką zakładu wychowawczego w Kuźnicach w Zakopanem²⁹, ze wspomnianą Marceliną Darowską, założycielką Niepokalanek³⁰, z s. Marią Ksawerą z Grocholskich Czartoryską, karmelitanką³¹, dostarczającą tym samym źródłowych przyczynków do biografii tych osób.

Archiwum Felińskiego dorzuca również garść wiadomości do poznania stosunków kościelnych w archidiecezji warszawskiej, mniej w diecezjach cesarstwa i w archidiecezji lwowskiej. Znalazły też w nim odbicie niektóre zakony i zgromadzenia jak Karmelitanki, Wizytki, Felicjanki, Magdalenki.

Najwięcej jednak źródeł, oczywiście w sposób uboczny, w omawianym zbiorze odnosi się do dziejów zgromadzenia Franciszkanek Rodziny Marii³², co zresztą — jak zaznaczono wyżej — było z góry zamierzone przez twórców archiwum Felińskiego. Mam na uwadze nie tyle korespondencję, ile kolekcję pamiętników. Powszechnie znaną jest rzeczą, że w żadnych innych źródłach nie znajdzie się takiego bogactwa szcze-

²⁶ Ks. M. Czerwiński: Życiorys kardynała Ledóchowskiego, prefekta Propagandy. W: *Misje Katolickie*, zeszyty od września 1902 do maja 1903; Praca ks. W. Klimkiewicza: Kardynał Ledóchowski na tle swej epoki, t. 1—2 sięga tylko do r. 1865.

²⁷ Najprzew. ks. Seweryn Tytus Morawski arcybiskup lwowski ob. łac. Lwów 1885.

²⁸ Ks. J. Groblicki: Golian Zygmunt (1824—1885). W: *Polski Słownik Biograf.*, 8: 1959—1960, s. 219—220.

²⁹ P. Chmielowski: Autorki polskie XIX w., Warszawa 1885 oraz F. Suchodolska: Jadwiga z Działyńskich Zamojska, Katowice 1936.

³⁰ Zob. przypis 22 oraz E. Jabłońska: Zarys działalności matki Marceliny Darowskiej na polu organizacji szkolnictwa żeńskiego 1863—1911. W: *Nasza Przeszłość*, 7: 1958, s. 220—232.

³¹ Życiorys w *Głosie Karmelu*, 2, nr 7—9.

³² Ks. W. Mazur: Ks. Arcybiskup ... Feliński a Rodzina Marii, oraz E. Jabłońska-Deptuła: Szkice z dziejów formowania się polskich kongregacji żeńskich oraz ich programu społecznego w w. XIX. W: *Roczniki Humanistyczne KUL*, 12: 1964, z. 2, s. 179—182.

głów co w pamiętnikach. Stąd to grupa około 40 wspomnień, spisanych przez siostry zakonne i ludzi świeckich, stanowi znakomite uzupełnienie wiadomości źródłowych o własnym Zgromadzeniu, zawartych w aktach wytworzonych i zebranych przez Zgromadzenie w ciągu całego okresu jego istnienia. Wspomnienia te są tym cenniejsze, że znaczna część archiwaliów Zgromadzenia przepadła bezpowrotnie podczas powstania w 1944 r.

Należy dodać, że istniejące od przeszło 100 lat Zgromadzenie Franciszkanek Rodziny Marii bezwzględnie zasługuje na monografię. Posiadając na przestrzeni całego wieku sporo światłych członkiń i znaczną liczbę placówek, stanowiło ono ważkie tworzywo w kształtowaniu życia religijnego w polskim społeczeństwie. Do tzw. szkolnych zgromadzeń zakonnych, założonych przez Polaków w XIX w. zalicza się pospolicie tylko Niepokalanki, Nazaretanki i Zmartwychwstanki³³. Natomiast nie wymienia się wśród nich Franciszkanek Rodziny Marii. A przecież i one rozwijały szeroką działalność szkolną, która tym bardziej godna jest pochwały, że nie ograniczyła się do kraju, ale sięgnęła do kolonii polskich na Łotwie, Bukowinie, w Odessie, od r. 1906 w Brazylii.

Zamykając swoje uwagi, pragnę podkreślić, że do ogłoszenia drukiem inwentarza archiwum arcybpa Felińskiego skłonił mnie wzgląd naukowy i ściśle osobisty, z jednej strony właśnie ta różnorodność i bogactwo jego treści źródłowej, a z drugiej pragnienie złożenia publicznego hołdu wielkiemu człowiekowi, jakim był arcybp Zygmunt Szczęsny Feliński.

II. Inwentarz

1. DOKUMENTY

F-a-1

11 stycznia 1862, w Rzymie. (1')

A. Giansanti, oficjał deputowany, oświadcza wobec świadków Karola i Alojzego Scalzi, że widział i czytał następujące bulle:

³³ Ks. J. Umiński: Historia Kościoła, 2, wyd. 4, Opole 1960, s. 507.

6 stycznia 1862, w Rzymie.

1. Pius IX, papież, przekonizuje Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, kapłana diecezji żytomierskiej, profesora, kapelana, ojca duchownego i spowiednika alumnów Rz.-katol. Akademii Duchownej w Petersburgu, przewodniczącego Ochrony Ubogich, na arcybiskupa i metropolitę Kościoła Warszawskiego, dyspensując go równocześnie od stopnia doktora oraz polecając mu złożyć wyznanie wiary wobec wybranego przez siebie biskupa katolickiego, erygować przy kościele metropolitalnym warszawskim prebendy teologa i penitencjarza i założyć *mons pietatis*.

2. Pius IX, papież, uwalnia Zygmunta Szczęsnego Felińskiego na wszelki wypadek od cenzur kościelnych.

3. Pius IX, papież, poleca biskupom sufraganom metropolii warszawskiej oddawać posłuszeństwo i cześć Zygmunтови Szczęsnemu Felińskiemu jako swojej głowie.

4. Pius IX, papież, poleca toż kapitule metropolitalnej warszawskiej.

5. Pius IX, papież, poleca toż duchowieństwu miasta Warszawy i archidiecezji warszawskiej.

6. Pius IX, papież, poleca toż wiernemu ludowi archidiecezji.

7. Pius IX papież, poleca wszystkim lennikom arcybiskupstwa warszawskiego wywiązywać się z przyjętych usług wobec Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, wybranego arcybiskupa warszawskiego.

8. Pius IX, papież, poleca biskupowi, którego obierze Zygmunt Szczęsny Feliński, przyjęc odeń wyznanie wiary według dołączonej formuły, a protokół wymienionej czynności odesłać do Rzymu.

9. Pius IX, papież, zezwala Zygmunтови Szczęsnemu Felińskiemu przyjęc sakrę biskupią od jakiegokolwiek katolickiego arcybiskupa lub biskupa, w asystencji trzech lub dwóch innych katolickich biskupów, pod warunkiem złożenia przed nim uprzednio przysięgi na wierność Kościołowi Rzymskiemu i Stolicy Świętej.

Zgodność powyższego z oryginałami stwierdza Mariusz Kar-

dynał Mattei, prodaturariusz, i Ludwik Fausti, notariusz apostołski.

Fotokopia polskiego tłumaczenia, 51,5 × 21 cm, znajdującego się w Bibliotece w Fowley Court w Anglii (b. sygn.). Oryginalne bulle jak i w/w wierzytelny odpis zaginęły.

F-a-2

1. 9 lipca 1863, w Warszawie. (1)

Paweł Rzewuski, biskup nominat prusseński i wikariusz generalny archidiecezji warszawskiej, zarządza żałobę kościelną z powodu zesłania Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, arcybiskupa warszawskiego.

Kop. pap. w j. pol., 29,5 × 21 cm, oryginału, znajdującego się w Archiwum Akt Dawnych M. Warszawy. Archiwum Konsystorza Warszawskiego I. Akta 1863 r. A. 209—212.

2. 4 sierpnia 1863, w Janowie. (2)

Beniamin Piotr Paweł Szymański, biskup podlaski i komisarz generalny Kapucynów w Królestwie Polskim, zarządza jak ad 1.

Kop. pap. w j. pol., 29,5 × 21 cm, oryginału, znajdującego się w Archiwum Kurii Biskupiej w Lublinie, rep. 60 XXI, nr 6, uwierzytelniona przez notariusza tejeż Kurii 19 X 1965 r.

3. 7 sierpnia 1863, w Kielcach. (3)

Maciej Majerczak, biskup jerychoński i wikariusz apostołski diecezji kielecko-krakowskiej, zarządza jak ad 1¹.

Kop. pap. w j. pol., 29,5 × 21 cm, oryginału, znajdującego się w Archiwum jak ad 2.

4. 23 kwietnia 1864, w Warszawie. (4)

Paweł Rzewuski, biskup nominat prusseński i wikariusz generalny archidiecezji warszawskiej, znosi żałobę kościelną, za-

¹ Zob. *Dziennik Poznański*, 5: 1863, nr 203 i 254, w którym ogłoszono podobne zarządzenia w formie listów pasterskich Jana Marszewskiego, biskupa kalisko-kujawskiego i Wincentego Popiela, biskupa płockiego.

prowadzoną z powodu zesłania Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, arcybiskupa warszawskiego.

Kop. pap. w j. pol., 29,5 × 21 cm, oryginału, znajdującego się w Archiwum OO. Kapucynów Prow. Warszawskiej w Nowym Mieście n. Pilicą. Akta klasztoru nowomiejskiego, s. 399.

U w a g a : Wszystkie 4 dokumenty mieszczą się w kartonowej teczce.

F-a-3

5 czerwca 1874, w Rzymie. (5)

Konstantyn Kardynał Patrizi, biskup Ostii i Velletri, dziekan Kolegium Kardynałów, archiprezbiter Bazyliki św. Jana na Lateranie, poświadcza autentyczność relikwii św. Stanisława Kostki wyznawcy i św. Agnieszki męczenniczki, umieszczonych w relikwiarzyku.

Dok. pap. w j. łac., 31 × 40 cm. Pieczęć kardynała w papierze wyciśnięta, napis w otoku nieczytelny.

U w a g a : Relikwie i dokument były w posiadaniu arcybpa Felińskiego.

F-a-4

1. 17 Septembris 1895, Cracoviae. (6)

Testimonium obitus ac sepulturae Sigismundi Felicis Feliński, titularis archiepiscopi Tharsi et anteacti archiepiscopi Varsoviensis, mortui 17 Septembris 1895 anno et 20 hoc mense sepulti.

Ekstrakt z „Liber Mortuorum”, t. XI, pag. 42, nr 110 parafii Wszystkich Świętych w Krakowie, wystawiony 26 II 1964 r. przez ks. Stanisława Kudelskiego, administratora parafii, 34 × 21 cm. Pieczęć wyciśnięta tuszem, nieczytelna.

2. 17 września 1895 w Krakowie. (7)

Ekstrakt z księgi „Acta Capituli Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis ab anno 1875—1898”, dotyczący śmierci i pogrzebu arcybiskupa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego.

Wypis podpisany przez ks. Kazimierza Figlewicza, kanonika Kapituły Katedralnej w Krakowie, 8 IV 1964 r., 29,5 × 21 cm. Pieczęć Kapi-

tuły, wyciśnięta czerwonym tuszem, przedstawia trzy korony, nad nimi emblematy biskupie, napis w otoku: *Sigillum Capituli Metropolitanii Cracoviensis*.

3. 17 września 1955, w Warszawie. (8)

Tadeusz Sitkowski, kanonik Kapituły Katedralnej w Warszawie i delegat Kurii Metropolitalnej w Warszawie, oraz 21 innych osób stwierdzają akt przeniesienia trumny ze zwłokami arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do nowo zbudowanego sarkofagu.

Dok. pap. w j. pol., 30 × 41,5 cm. Podpisów 22. Pieczęć wyciśnięta w czerwonym laku, nieczytelna.

F-a-5

21 maja 1919, w Warszawie. (9)

Achilles Ratti, wizytator apostolski w Polsce, wznawia kanonicznie warszawskie Zgromadzenie Franciszkanek Rodziny Marii i łączy je z takimż Zgromadzeniem we Lwowie.

Kop. pap. w j. łac., 34,5 × 20,5 cm, pisana na maszynie. Dołączone polskie tłumaczenie.

2. AKTA URZĘDOWE

F-b-1

Łac. 1862 r., 30 × 20,5 cm. K. 4. W kartonowej teczce.

Korespondencja arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego z papieżem Piusem IX.

1. List arcybpa Felińskiego, podpisany w imieniu episkopatu Królestwa Polskiego z [1862 r.].

2. List Piusa IX z 20 II 1862.

Ad 1 odpis łac. kopii, znajdującej się w Archiwum OO. Kapucynów w Nowym Mieście n. Pilicą. Akta Władzy Kościelnej klasztoru nowomiejskiego, s. 389—392. Toż w odpisie z *Pamiętnika Religijno-Moralnego*, ser. II, t. 10: 1862, s. 558—561 (w polskim tłumaczeniu). — Ad 2 kopia odpisu hektografowanego, znajdującego się w Bibl. Narodowej w Warszawie, sygn. 2883, k. 28 (w polskim tłumaczeniu). — List w j. łac. był drukowany w *Tygodniku Katolickim*, 3: 1862, nr 19, s. 181.

F-b-2

Pol., 1862—1863 r., 30 × 21 cm. K. 8. W kartonowej teczce.

Wyjątki z korespondencji arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego z papieżem Piusem IX i kard. Jakubem Antonel-
lim, sekretarzem stanu:

1. Z listu Piusa IX do arcybpa Felińskiego z 11 VIII 1862.
2. Z listów arcybpa Felińskiego do Piusa IX z 22 V—31 XII 1862.
3. Z listów tegoż do Antonellego z 21 I—10 III 1863.

Wypisy z 9 listów, cytowanych w dziele Adriana Boudou: „Stolica święta a Rosja”. Tłum. Zofia Olszamowska-Skowrońska, t. 2, Warszawa 1930, s. 223—224, 226—228, 231—232, 235—236, 241—242, 246—247.

Oryginały znajdują się w Arch. Watykańskim, sygn. AE Russia, XVI, k. 210—211, 204—205, 410—411, 206—209, 213—217, 412—414, 221—222. List pierwszy, którego Boudou nie cytuje, mieści się tamże, k. 415—418.

F-b-3

Pol., 1862—1863 r., 30,5 × 21 cm. K. 13. W kartonowej teczce.

Odpisy listów pasterskich i dekretów arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego:

1. List pasterski do duchowieństwa z [I 1862] (nie ogłoszony).
2. List pasterski do duchowieństwa z 19 IX 1862.
3. List pasterski do duchowieństwa z [13 X 1862].
4. Dekret przekazania jurysdykcji w archidiecezji Pawłowi Rzewuskiemu, biskupowi nominatowi pruszeńskiemu i oficjałowi generalnemu archidiecezji warszawskiej, z 13 VI 1863.
5. Powiadomienie duchowieństwa przez Pawła Rzewuskiego o dekre-
cie jak pod 4 z 11 VII 1863.

Ad 1 odpis listu drukowanego w „Papiestwo wobec sprawy polskiej w latach 1772—1864. Wybór źródeł”. Opr. O. Beiersdorf, Wrocław 1960, s. 422—429. Był też drukowany w *Le Monde* 19 II 1862. — Ad 2—5 kopie okólników, znajdujących się w Arch. OO. Kapucynów w Nowym Mieście n. Pilicą. Akta Władzy Kościelnej klasztoru nowomiejskiego, s. 383—387, 395 oraz klasztoru warszawskiego (bez pag.).

F-b-4

Pol., 1862 r., 30,5 × 20 cm. K. 4. W kartonowej teczce.

Korespondencja arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego z Beniaminem Szymańskim, biskupem podlaskim, w sprawie alumnów z diecezji podlaskiej w Akademii Duchownej w Warszawie.

Odpisy 3 oryginalnych listów, znajdujących się w Arch. Diecezjalnym w Siedlcach, sygn. 501, k. 154, 186, 188.

F-b-5

Pol., po r. 1863—1883. 29,5 × 21 cm. K 11. Opr. w karton.
Kopie pism arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego:

1* Przemówienie przy rekuncji kościoła katedralnego w Warszawie z 13 II 1862, streszczone przez nieznanego słuchacza.

1. Przemówienie przed udzieleniem sakramentu bierzmowania w Jarosławiu 17 X 1883.

2. Przemówienie do dzieci w Zakładzie SS. Niepokalanek w Jazłowcu w 1883, zapisane w urywkach przez s. M. Anielę Kalm Podoską.

3. Wiersz pt. „Tęcza”, napisany w Jarosławiu po r. 1863.

4. Pieśń do Matki Boskiej. B. r.

Odpisy oryginałów, znajdujących się w Arch. SS. Niepokalanek w Szymanowie, sygn. P. 16, III, 20c; P. 16, 1, III, 20a, b; XXIV c. 36. — Ad 4 fotokopia oryginału, znajdującego się w Bibl. w Fawley Court w Anglii.

F-b-6

Pol. i ros., 1862—1863 r., 30 × 21 cm. K. 20. W kartonowej teczce.

Wypisy z akt Rady Stanu Królestwa Polskiego:

1. Nominacja arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego na członka Rady Stanu z 4 II (23 I) 1862¹.

2. Protokoły posiedzeń Rady Stanu z 9 X (27 IX)—9 XII (27 XI) 1862.

3. Wnioski arcybpa Felińskiego do projektu ustawy o odpowiedzialności karnej duchownych wszystkich wyznań z 30 XI 1862.

4. Zwolnienie arcybpa Felińskiego z członkostwa Rady Stanu z 31 (19) III 1863.

¹ Data w nawiasach według starego stylu.

Wypisy z oryginalnych akt, znajdujących się w Arch. Głównym Akt Dawnych M. Warszawy. Akta Rady Stanu Królestwa Polskiego, sygn. sek. I, vol. 1, vol. 26, 106, sygn. 923, sygn. sek. III/6, vol. 11.

F-b-7

Franc., 1862 r., 30,5 × 20 cm. K. 3. W kartonowej teczce.

Wypisy z listu Aleksandra Gorczakowa do arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego.

Wypisy z oryginalnego listu, znajdującego się w Centralnym Państwowym Arch. Akt Dawnych w Moskwie, f. 30, d. 9, t. 16.

F-b-8

Pol., 1862 r., 24 × 18 cm. K. 6. W kartonowej teczce.

Fotokopie pism arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do Romualda Hubego, głównego dyrektora Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Fotokopie 3 pism, znajdujących się w Bibl. Jagiellońskiej, sygn. 5007/III (pismo 1 i 3), sygn. 5021 (pismo 3).

F-b-9

Pol., 1863 r., 30,5 × 20 cm. K. 3. W kartonowej teczce.

Odpis listu arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do Kazimierza Krzywickiego, głównego dyrektora Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z 12 VI 1863.

Odpis drukowanego listu w czasop. *Polska*, 1863, nr 3, s. 2—3.

F-b-10

Franc., 1863 r., 20 × 13,5 cm. S. 4. Oryg., w kilku miejscach sklejony, w kartonowej teczce.

List arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do Aleksandra II, cesarza rosyjskiego.

List ten został zredagowany w kilku egzemplarzach. List przytoczony jest jednym z nich. W teczce mieści się również fotokopia tego

listu wraz z negatywem, maszynowy odpis oraz polskie tłumaczenie listu. — List był wielokrotnie drukowany, po raz pierwszy w *Journal des Débats* 5 VI 1863, ostatnio w dziele „Papiestwo wobec sprawy polskiej w latach 1772—1864. Wybór źródeł”. Opr. Otton Beiersdorf. Wrocław 1960, s. 456—457.

F-b-11

Pol., [1863 r.], 30 × 20,5 cm i mniej. K. 6 + 10. W kartonowej teczce.

1. „Głos Ludu do Arcybiskupa Warszawskiego” [Zygmunta Szczęsnego Felińskiego].

2. „Słowo Narodu Polskiego do JX. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego arcybiskupa metropolity Archidiecezji Warszawskiej”.

3. „Odpowiedź ks. Karola Mikoszewskiego na artykuły umieszczone w *Głosie Wolnym* (nr 179 z 20 VI 1868 (i w *Niepodległości* (nr 70 z 10 VII 1868) Paryż 1868”, s. 5—7.

Ad 1 odpis hektografowanej kopii anonimowego memoriału, znajdującej się w Bibl. Narodowej w Warszawie, sygn. 2883, k. 30. Oryg. niezany. — Ad 2 odpis memoriału drukowanego w: [W. Przyborowski]: „Historia dwóch lat . cz. 2, t. 4, Kraków 1895, s. 383—392. — Ad 3 odpis z druku jw.

F-b-12

Łac., 1873 r., 28 × 21,5 cm. K 1. W kartonowej teczce.

Odpis urzędowej informacji arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego o początkach Zgromadzenia SS. Felicjanek.

Kopia oryginału znajdującego się w Arch. Domu Generalnego SS. Felicjanek w Krakowie, sygn. Dz. IV, lp. 40, nr 13. Toż w polskim tłumaczeniu.

3. KORESPONDENCJA PRYWATNA

F-c-1

Pol., 1873—1886 r., 28 × 21,5 cm. K. 5. W kartonowej teczce.

Odpisy listów arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do Marii Magdaleny B o r o w s k i e j, przełożonej generalnej Felicjanek.

Odpisy 5 listów, z których 1—4 znajdują się w Arch. Domu Generalnego SS. Felicjanek w Krakowie, sygn. Dz. III, lp. 782, nr 20—23, a 5-ty (w odpisie i w fotokopii) w Archives Felician Sisters, Livonia, Michigan USA. List 5-ty był drukowany w art. ks. J. Swastka pt. „Niedoszły rektor seminarium polskiego” [w Detroit] (ks. Osiński). W: *Sodalitas. A publication of the Orchard Lake Schools*, 1962, nr 8, s. 241 i nn. Dołączono odpis całego artykułu.

F-c-2

Pol., 1883—1895 r., 30 × 21,5 cm. K. 4 nlb. + 206 Opr. w półplótno.

Odpisy listów arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do Marceliny Darowskiej, założycielki Zgromadzenia Niepokalanek i do Gertrudy Skórzewskiej, niepokalanki.

Maszynopis obejmuje kopie 121 listów (listy 25, 35, 92 i 106 do Skórzewskiej), znajdujących się w Arch. SS. Niepokalanek w Szymanowie, sygn. P. 21, 4, I, 1 i n. Na początku stwierdzenie wiarygodności odpisów.

F-c-3

Pol., 1883—1895 r. 29 × 21,5 cm. K. 563. Opr. w karton.

Odpisy listów Marceliny Darowskiej, założycielki Niepokalanek, do arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego.

Maszynopis obejmuje kopie 131 listów, znajdujących się w Arch. SS. Niepokalanek w Szymanowie, sygn. P. 21, 4, III—V. Na początku stwierdzenie wiarygodności odpisów.

F-c-4

Pol., 1838—1860 r. Różne formaty. 191 listów w tekturowej teczce.

Listy Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do matki, Ewy z Wendorffów Gerardowej Felińskiej, i rodzeństwa:

1. Do matki (listy 1—152).
2. Do matki i rodzeństwa (listy 153—158).
3. Do brata Alojzego Andrzeja (listy 159—167).
4. Do tegoż i kuzyna Seweryna Tokarskiego (list 168).

5. Do brata Juliana (listy 169—184).
6. Do siostry Wiktorii (później Wincentowej Wydźgowej) (listy 185—186).
7. Do siostry Zofii (później Adamowej Poniatowskiej) listy 187—188).
8. Do tejże, siostry Wiktorii i brata Juliana (list 189).
9. Do Adama Szemesza (męża siostry Pauliny) (list 190).
10. Do nieznanych z nazwiska kolegów (list 191).

Listy te przekazali do Arch. SS. Franciszkanek Rodziny Marii w Warszawie krewni arcybpa Felińskiego, Bolesław, Halina i Maria Wydźgowie.

F-c-5

Pol., 1838—1860 r., 28,5 × 21 cm. K. X + 432 + 10 nlb. Opr. w płótno.

Odpisy listów jak pod F-c-4.

1. Do matki (listy 1—19, 21—22, 24—26, 28, 30, 32—33, 35, 37, 39, 42, 45, 49—50, 52—56, 59—61, 63—65, 69—74, 76—78, 81—91, 93—97, 99—113, 115—119, 121—122, 124—139, 141—146, 148—149, 151—157, 159—174, 176—185, 187—189).
2. Do matki i rodzeństwa (listy 79—81, 92, 123, 190).
3. Do brata Alojzego Andrzeja (listy 20, 44, 51, 75, 98, 120, 147, 158, 186).
4. Do tegoż i kuzyna Seweryna Tokarskiego (list 47).
5. Do brata Juliana (listy 23, 27, 29, 31, 34, 36, 38, 41, 43, 57—58, 62, 66—67, 114, 175).
6. Do siostry Wiktorii (list 68).
7. Do siostry Zofii (listy 48, 150).
8. Do tejże, siostry Wiktorii i brata Juliana (list 46).
9. Do Adama Szemesza (list 40).
10. Do nieznanych z nazwiska kolegów (list 140).

Maszynopis obejmuje kopie listów jak pod F-c-4, ułożone w porządku chronologicznym, jest poprzedzony wstępem (k. II—III) oraz spisem listów według lat ich wysłania (k. IV—X).

F-c-6

Pol., 1884 r., 30 × 21 cm. K. 17. Opr. w karton.

Odpisy korespondencji arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego z bratem, ks. Julianem Felińskim:

1. Listy arcybpa Felińskiego z 11 III—10 X 1884 (listy 1 i 3).
2. List ks. Juliana Felińskiego z 19 III 1884 (list 2).

Maszynopis obejmuje odpisy listów, znajdujących się w Arch. SS. Niepokalanek w Szymanowie, sygn. P. 12, 1, III, 16, sygn. P. 12, 1, III, 15. Na początku stwierdzenie wiarygodności odpisów.

F-c-7

Pol., 1874—1877 r., 29,5 × 21 cm. K. 64, Opr. w karton.

Odpisy listów arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do Karmelitanek Bosych.

Kopiarz obejmuje odpisy 12 listów, znajdujących się w Arch. SS. Karmelitanek w Krakowie, Łobzowska 40, jest poprzedzony wstępem oraz stwierdzeniem wiarygodności odpisów.

F-c-8

Pol. 1846—1873 r., 24 × 18 cm i mniej. K. 31. W kartowej teczce.

Fotokopie listów arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do Józefa Ignacego Kraszewskiego :

1. Listy do Kraszewskiego z 10 XI 1846—10 I (28 XII) 1864 (listy 1—7).
2. List do nieznaney osoby w sprawie jubileuszu Kraszewskiego z 21 IX 1873 (list 8).
3. Notatka o ofiarach na dom sierót Franciszkanek Rodziny Marii w Warszawie, Żelazna 97.

Fotokopie oryginałów ad 1—3, znajdujących się w Bibl. Jagiellońskiej, sygn. 6464/IV, seria III, t. 5, D—F, k. 514—527 (listy 1—6 i notatka), sygn. 6501/IV, seria III, t. 41, F. k. 205—209 (listy 7 i 8). Notatka ad 3 była drukowana przez Kraszewskiego w wydawanej przezeń *Gazecie Polskiej*, 1862, nr 62.

F-c-9

Pol., 1890 r., 18 × 12,5 cm. K 12. W kartonowej teczce.

Fotokopia listu arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do Tomasza Łubieńskiego.

Fotokopia oryginału, znajdującego się w Bibl. PAN w Krakowie, sygn. 2417. — List drukowany (nie w całości) w: [R. Łubieński]: „Konstanty Ireneusz Pomian hr. Łubieński”, Kraków 1898, s. 448—449.

F-c-10

Pol., 1863—1880 r., 26,5 × 21 cm i mniej. 55 listów w tekturowej teczce.

Listy arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do Wincen-tego Teofila Popiela, biskupa płockiego (1863—1875), bi-skupa kujawsko-kaliskiego (1875—1883).

Listy te zakupiło Archiwum SS. Franciszkanek Rodziny Marii w Gdańsku u antykwariusza Jana Wołejki.

F-c-11

Pol., 1883—1896 r., 23 × 14,5 cm i mniej. 37 listów w tekturowej teczce.

Listy arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do Eufemii Rogawskiej:

1. Listy do Rogawskiej z 23 VIII 1883—16 VIII 1895 (listy 1—36).
2. List Rogawskiej do Gerarda Felińskiego, bratanka arcybiskupa z 24 VI 1896 (list 37). — Listy 2, 3, 5, 6, 20, 26, 31—36 były drukowane w całości lub w wyjątkach w: Ks. W. Smoczyński: „Książdz Zygmunt Szczęsny Feliński arcybiskup metropolita warszawski”, Kraków 1896, s. 26, 28—29, 39, 56—61, 65—66.

Listy te przekazała Eufemia Rogawska w 1896 r. Gerardowi Felińskiemu, a następnie córka tego ostatniego Janina Felińska Arch. SS. Franciszkanek Rodziny Marii.

F-c-12

Pol. i franc., 1837—1849 r., 30 × 21 cm. K. IV + 98 + 12 niezap. Opr. w półplótno.

Odpisy listów i publikacji, dotyczących przyjaźni Zygmunta Szczęsnego Felińskiego z Juliuszem Słowackim:

1. Listy Słowackiego do matki z 3 X 1837—11 IX 1848 (listy 1—9 i 11), k. 1—23, 28—29.
2. List Słowackiego do Karola Pétiniaud-Dubos z 14 VII 1848 (list 10), k. 25—27.
3. Listy Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do matki z 15 IV—6 V 1849 (listy 12—13), k. 30—34.
4. List tegoż do Teofila Januszewskiego z 7 IV 1849 (list 14), k. 34—38.

5. List Prusinowskiego Kilka słów o Juliuszu Słowackim (poz. 15), k. 39—50.
6. Tegoż Ostatnie chwile Juliusza Słowackiego z przytoczonym listem arcybpa Z. Sz. Felińskiego do Odyńca z 17 VII 1883 (poz. 16), k. 51—56.
7. Tegoż Ostatnie chwile Słowackiego (poz. 17), k. 57—59.
8. List arcybpa Z. Sz. Felińskiego do Leopolda Méyeta z 24 I 1890 (list 18), k. 61—63.
9. List tegoż do Ferdynanda Hösicka, bez daty (list 19), k. 65—79.
10. Autora nieznanego Ostatnie chwile Słowackiego z cytowanym listem Z. Sz. Felińskiego jak nr 4 (poz. 20), k. 80—83.
11. Jana Pietrzyckiego „O grób Słowackiego” (poz. 21), k. 84—85.
12. Wypis z Leopolda Méyeta „Zgon Słowackiego” z przytoczonym listem Z. Sz. Felińskiego do Hipolita Błotnickiego z [3 IV 1849] (poz. 22), k. 86—87.
13. Jana Pietrzyckiego List nieznanemu arcybiskupa Szczęsnego Felińskiego (poz. 23), k. 89—95.
14. Wyjątek z pamiętników arcybpa Z. Sz. Felińskiego Portret J. Słowackiego w ostatnich latach życia (poz. 24), k. 96—97.

Listy ad 1 zostały przepisane z wydawnictwa: Juliusz Słowacki: „Dzieła”, t. 13. „Listy do matki”. Opr. Zofia Krzyżanowska. Wyd. 2, Wrocław 1952, s. 325, 516—554. List 11 przepisany z „Listy Juliusza Słowackiego”. Wyd. Leopold Méyet, t. 2, Lwów 1899, s. 284. — List ad 2 przepisany jak ad 1 z t. 14 „Listy do krewnych, przyjaciół i znajomych 1820—1849”. Opr. Jerzy Pelc. Wrocław 1952, s. 317. — Listy ad 3 przepisane z oryginałów, znajdujących się w Arch. SS. Franciszkanek Rodziny Marii w Warszawie, sygn. F-c-4. — List ad 4 przepisany z *Dzwonka* (Lwów), 1: 1850, s. 55 i nn., gdzie był drukowany pt. „Ostatnie chwile Juliusza Słowackiego”. — Art. ad 5 przepisany z *Gazety Codziennej*, 1859, nr 260 i 270. — Art. ad 6 przepisany z *Kroniki Rodzinnej* (Warszawa), seria IV, t. 11: 1883, s. 673 i nn. — Art. ad 7 przepisany z *Kuriera Warszawskiego*, 53: 1883, nr 303. — List ad 8 przepisany z oryginału w Bibl. Narodowej w Warszawie, sygn. 7112, k. 21 (zob. sygn. F-c-18, nr 19). — List ad 9 to przepisany art. arcybpa Felińskiego z *Czasu*, 48: 1895, nr 156 i 158 pt. „Ze wspomnień o Słowackim przez ...”. — Art. ad 10 przepisany z *Dziennika Powszechnego*, 27: 1909, nr 93. — Art. ad 11 przepisany z tegoż. — Art. ad 12 przepisany z *Biesiady Literackiej*, 33: 1909, nr 36, s. 196—198. — List ad 13 przepisany z tegoż, s. 192—193. — Ad 14 przepisany z *Eleusis*, 5: 1909, s. IX—X.

Zbiór przygotowała s. Helena Kaniakówna.

F-c-13

Pol. 1887—1892 r., 29,5 × 21 cm. K. V. + 61. Opr. w płótno.
Odpisy listów arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do Aleksandra Walickiego.

Maszynopis obejmuje kopie 36 listów, znajdujących się w Bibl. Narodowej w Warszawie, sygn. 2974, k. 103—165, jest poprzedzony wstępem pióra s. Heleny Kaniakówny oraz stwierdzeniem wiarygodności odpisów. Na końcu spis listów.

F-c-14

Pol., 1876—1894 r., 30 × 21 cm. K. 6. W kartonowej teczce.
Odpisy listów arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do Sióstr Wizytek.

Kopie 4 listów, znajdujących się w Arch. SS. Wizytek w Krakowie. Listy 1—2 odpisano z Notatnika s. Józefy Emilii Czarnockiej, mistrzyni nowicjatu, sygn. I-3-5, s. 16, 18, list 3 sygn. F-3-159, list 4 sygn. F-I-177-3-12. Pod każdą kopią stwierdzenie wiarygodności odpisów.

F-c-15

Pol., 1890—1891 r., 28,5 × 21 cm. K. 6 nlb. + 24 + 6 niezap. Opr. w karton.

Odpisy listów arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do Jadwigi i Marii Zamojskich oraz do aspirantek zgromadzenia Franciszkanek Rodziny Marii:

1. Do generałowej Jadwigi Zamojskiej z 11 IX 1890 — 4 IX 1891 (listy 1, 4, 7, 9—11, 13—14).
2. Do jej córki Marii z 11 IV 1890 — 3 XII 1890 (listy 2, 5—6, 8).
3. Do aspirantek Zgromadzenia Rodziny Marii, bawiących w Zakopanem w Szkole Pracy Domowej gen. Zamojskiej, z 11 IV 1890 — 9 II 1891 (listy 3, 12).

Maszynopis obejmuje odpisy 14 listów, znajdujących się w Bibl. Kórnickiej, sygn. 7618, jest poprzedzony wstępem oraz odpisem korespondencji między Biblioteką Kórnicką a ks. Wawrzyńcem Mazurem w sprawie przepisania wymienionych listów. Pod każdym listem jest stwierdzenie wiarygodności odpisu. — List 1-szy był drukowany w: Ks. W. Smoczyński: „Książd Zygmunt Szczęsny Feliński arcybiskup metropolita warszawski”, Kraków 1896, s. 51—55.

F-c-16

Pol., 1869—1874 r., 29,5 × 21 cm. K. 11. W kartonowej teczce.

Odpisy listów arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do nieznannej adresatki oraz urywek z jego Pamiętnika.

Odpisy 5 listów z 6 VIII (25 VII) 1869—I 1874, drukowanych w *Kurjerze Poznańskim*, 24: 1895, nr 224 i 225. — Urywek z Pamiętnika pt. *Znad Wołgi*, drukowany w: X. S. P. M.: *W ręce Ojca*, Warszawa 1931, s. 33 i nn.

F-c-17

Pol. i franc., 1848—1894 r., 29 × 20,5 cm. K. 6 nlb. + 82 + 7 niezap. Opr. w płótno.

Odpisy listów arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do różnych osób:

1. Do Kamili Bystrzonowskiej z 11 XI 1883—[16 VII 1885] (listy 1 i 42).
2. Do Celestyny (Celiny) Działyńskiej z 17 V 1848 (list 40).
3. Do Sióstr Franciszkanek Rodziny Marii (list 33).
4. Do s. Juliany Kocot z 19 VII 1889 (list 31).
5. List s. Juliany Kocot do Heleny [Terlifaj] z VII 1889 (list 32).
6. Do ks. Doktora [Jana Siemieńskiego] z 30 I 1894 (list 39).
7. Wyjątek z listu do nieznanego adresata (list 41).
8. Do generałowej Jadwigi Zamojskiej z 1889—1 X 1891 (listy 2—30.)
9. List Jadwigi Zamojskiej do s. Zofii Kończa z 25 VIII 1889 (list 35), oraz teźże uwagi na temat zamierzonego zgromadzenia zakonnego (poz. 38).
10. Zapiski dotyczące zgromadzenia Franciszkanek Rodziny Marii (poz. 34, 36—37; poz. 34 jest załącznikiem do listu 18).

Maszynopis obejmuje odpisy 42 listów, znajdujących się w Bibl. Kórnickiej, sygn. 7618, ad 2 i 7 sygn. 7352 (listy 40 i 41), posiada wstęp (k. 5 nlb.) oraz na końcu wykaz listów (k. 81—82). Pod każdym listem jest stwierdzenie wiarygodności odpisów. Odnośnie listów: 7 — arcybpa Feliński dopisał się do listu s. Zofii Kończa, 23 — arcybpa Feliński wykorzystał 4 stronę listu od Gołuchowskiego, 25 — arcybpa Feliński wykorzystał 2 stronę listu s. Władysławy [Wasilewskiej].

F-c-18

*Pol. i franc., 1848—1895 r., 29 × 21 cm. K. 95. W karto-
nowej teczce.*

Odpis korespondencji arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego z różnymi osobami:

1. Do Hipolita Błotnickiego z [1848—3 IV 1849] (listy 1—2).
2. Do s. Marii Ksawery z Grocholskich Czartoryskiej, karmelitanki, z 31 (19) III 1882 (list 3) oraz list tejże do o. Wacława Nowakowskiego, kapucyna, bez daty (list 4).
3. Do ks. Ignacego Domagalskiego z 11 I 1864 (list 5).
4. Do ks. Albina Dunajewskiego z 24 VIII [1862]—[1863] (listy 6—10).
5. Do o. Franciszka Eberharda, jezuitę, z 13 VI 1884—14 I 1886 (listy 11—14).
6. Do nieznaney z nazwiska felicjanki z 4 XI 1882—28 IV 1891 (listy 15—18).
7. Do Gerarda Felińskiego, bratanka, z 10 III 1895 (list 19).
8. Do ks. Leopolda Grabowskiego z 20 (8) II 1881 (list 20).
9. Do Marii, Tadeusza, Stanisława i Heleny Grocholskich z 1872 (list 21).
10. Do s. Zofii Kończa z 30 IV 1895 (list 22).
11. Do Jana Koźmiana z 27 IX (1848)—10 II 1863 (listy 23—27) oraz list tegoż do arcybpa Felińskiego (brulion) z 14 X 1862 (list 28).
12. Do ks. Antoniego Krechowickiego, zmartwychwstańca, z 5 IX 1871 (list 29).
13. Do kard. Mieczysława Ledóchowskiego z 1 XII 1884—15 VII 1885 (listy 30—31).
14. Do Karola Lewakowskiego z 26 XI 1894 (list 32).
15. Do Michała Łempickiego z 27 IX 1884 (list 33).
16. Do o. Bernarda Łubieńskiego, redemptorysty, z 15 (3) XI 1879 (list 34).
17. Do ks. Władysława Meszczyńskiego z 1 XII 1884 (list 35).
18. Do ks. T. M. z daty po 29 I 1889 (list 36).
19. Do Leopolda Méyeta z 24 I 1890 (list 37).
20. Do o. Wacława Nowakowskiego, kapucyna, z 15 VII 1889 (list 38).
21. Do Redaktora *Echa Trzeciego Zakonu* [Wł. Miłkowskiego] z 15 II 1887 (list 39).
22. Do bpa Pawła Rzewuskiego z 5 XI 1883 (list 40).
23. Do o. Piotra Semeneńki, zmartwychwstańca, z 7 VIII 1883 (list 41).
24. Do ks. Jana Siemieńskiego¹ z 24 II 1892—17 V 1895 (listy 42—44).

¹ Listów tych nie włączono do sygn. F-c-17, nr 4, ponieważ wymieniony fascykuł był już poprawiony.

25. Do Walerego Wielogłowskiego z 28 VI 1862 (list 45).
26. Do nieznaney osoby w sprawie narzucania księżom „trebnika” w diecezji mińskiej i wileńskiej z 13 IX 1874 (list 46).
27. Do nieznaney osoby z 31 VII 1885 (list 47).
28. Jadwiga Zamojska do arcybpa Felińskiego z 8 V 1889 (list 48).

Kopie oryginalnych listów, znajdujących się: Ad 1 w Bibl. Czartoryskich w Krakowie, sygn. EW XVII/1574; — Ad 2, 6 i 20 w Arch. OO. Kapucynów w Krakowie, sygn. AP 133, F. 1—4, AP 132, AP 133, F. 4, 7, AP 133, F. 3, 6, AP 133, F. 5, 8, AP 133, F. 6, 9; — Ad 3 w Arch. Kurii Biskupiej w Lublinie, rep. 60 XXI, nr 6; — Ad 4 w Arch. Kapituły Katedralnej w Krakowie. Teczka A. Dunajewskiego; — Ad 5 w Arch. OO. Jezuitów w Krakowie u św. Barbary, sygn. 879/VI, n. 91 i 1163/IV, f. 23—24, 26, 36—37; — Ad 7 w posiadaniu Janiny Felińskiej w Krakowie; — Ad 8, 22, 24 drukowane w: Ks. W. Smoczyński: „Ksiądz Zygmunt Szczęsny Feliński arcybiskup metropolita warszawski”, Kraków 1896, s. 18—19, 48—49, 51, 57, 67; — Ad 9 kopia listu drukowanego w Przedmowie do „Pamiętniki Ksawery z Brzozowskich Grochołskiej uporządkowane i dopełnione przez ks. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego”, Kraków 1894, s. 7—13; — Ad 10 kopia zaginionego oryginału; — Ad 11 i 25 kopie oryginalnych listów w Bibl. PAN w Krakowie, sygn. 2213, t. 1, k. 116—123, t. 10, k. 5, sygn. 1822, t. 2, k. 237—238; — Ad 12, 14—15, w Ossol. we Wrocławiu, sygn. 12587/II, k. 4, sygn. 6358/II, s. 171, sygn. 6857/I, s. 517—520; — Ad 13, 17 w Arch. Archidiecezjalnym w Poznaniu, sygn. OA 2686, nr 66, 68 i 69; — Ad 18 kopia listu drukowanego w art. „Wspomnienie pośmiertne o śp. ks. Michałowskim”. W: *Przegląd Katolicki*, 27: 1889, nr 14, s. 219—220; — Ad 16 w Arch. SS. Wizyttek w Krakowie, sygn. I-3-5, s. 30—31; — Ad 19 w Bibl. Narodowej w Warszawie, sygn. 7112, k. 21; — Ad 21 kopia listu drukowanego w *Echo Trzeciego Zakonu*, 4: 1887, nr 9, s. 513—520 i przedrukowany w *Przeglądzie Kościelnym*, 9: 1887, 1 półr., s. 227—231; — Ad 23 w Arch. SS. Niepokalanek w Szymanowie, sygn. P. 12, 1, VI, 30, drukowany w: Ks. Z. Obertyński: „Zmartwychwstańcy a Niepokalanek. Próba dokumentacji wzajemnej zależności”, t. 2. W: *Studia Historico-Ecclesiastica*, 7, Warszawa 1949, s. 282—293; — Ad 26 w Arch. SS. Niepokalanek w Szymanowie, sygn. XXIV, j. 15; — Ad 27 i 28 w Bibl. Kórnickiej, sygn. 7618.

F-c-19

Pol., 1862—1895 r., formaty różne. K. 43. W kartonowej teczce.

Fotokopie listów arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do r ó ż n y c h osób:

1. Do dziekanów i przełożonych zakonnych archidiecezji warszawskiej z 13 X 1862 (list 1).
2. Do bpa Albina Dunajewskiego, po r. 1883—18 (6) X 1884 (listy 2—3).
3. Do Gerarda Felińskiego z 10 III 1895 (list 4).
4. Do Karola Lewakowskiego z 26 XI 1894 (list 5).
5. Do Michała Lempickiego z 27 IX 1884 (list 6).
- 5a. Do Redaktora *Echa Trzeciego Zakonu* [Wił. Miłkowskiego] z 15 II—2 XII 1887 (listy 6 a, b, c).
6. Do Włodzimierza Spasowicza z 20 I 1876 (list 7).
7. Do Zygmunta Starorypińskiego z 13 IX 1887 (list 8).
8. Do Leonarda Szaszkiewicza z 1858—1861 (listy 9—18).
9. Do Stanisława Wydźgi z [VIII 1890] (list 19).

Fotokopie oryginałów, znajdujących się w Bibl. Jagiellońskiej, sygn. 7844/IV, k. 61—62, 64 (listy 1, 8), sygn. 7830/IV, k. 11—12 (list 7), sygn. akc. 181/55, t. 13, nr 3—12 (listy 9—18), sygn. 7891/III, k. 62 (list 19); w Arch. Państw. M. Krakowa i Woj. Krakowskiego, sygn. IT 1137, nr 161, 160 (listy 2—3); w posiadaniu Janiny Felińskiej w Krakowie, Karmelicka 22 (list 4); w Ossol. we Wrocławiu, sygn. 6358/II, s. 171, sygn. 6857/I, s. 517—520 (listy 5—6). — List 1 był drukowany w: S. Prawdzicki [ks. I. Polkowski]: „Wspomnienie o Zygmuncie Szczęsnym Felińskim arcybiskupie metropolicie warszawskim”, Kraków 1866, s. 143—144. — Por. nr 7, 14, 15 sygn. F-c-18. — Ad 5a odpisy z oryginałów znajdujących się w Bibl. w Fawley Court w Anglii. Zob. F-c-18, nr 21.

F-c-20

Pol., 1881—1891 r., 22,5 × 14,5 cm i mniej, list 5-ty 29 × 23 cm. Luźne listy w kartonowej teczce.

Listy arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do różnych osób:

1. „Przestroga dla brata” [Alojzego Andrzeja Felińskiego], bez daty, (list 1).
2. Do Karola Szlenkiera z 9 I 1891 (list 2).
3. Do Stanisława Wydźgi z 23 (11) VIII 1881—9 I 1891 (listy 3—5).
4. Do 3 różnych osób z 27 (15) I 1882—14 II 1884 (listy 6—8).

Listy te ofiarowała Arch. SS. Franciszkanek Rodziny Marii doc. Hanna Pohoska. Dołączone maszynowe odpisy ze stwierdzeniem wiarygodności odpisów.

F-c-21

Pol., 1862—1895, różne formaty. K. 10. W kartonowej teczce. Korespondencja arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego z różnymi osobami:

1. Do s. Zofii Kończa z 10 I 1895.
2. Do kard. Mieczysława Ledóchowskiego z 10 VI 1885.
3. Do arcybpa Leona Przyłuskiego z 8 IV 1862.
4. Do Franciszka Terlifaja z 26 X 1894.
5. Do nieznanego adresata z 13 (25) III 1882.
6. Kard. Mieczysław Ledóchowski do arcybpa Felińskiego z 18 XII 1884.
7. „Spis siostr Zgromadzenia Rodziny Marii” wykonany przez arcybpa Felińskiego 2 VIII 1895.

Ad 1, 4 i 7 oryginały; ad 2 kopia oryginału, znajdującego się w posiadaniu Andrzeja Biernackiego; ad 3 i 6 kopie oryginałów znajdujących się w Arch. Archidiec. w Poznaniu, sygn. OA 2748, nr 248 i OA 2686, nr 67; ad 5 kopia, oryginał nieznanany.

F-c-22

Pol., [1873—1883 r.], 21 × 17 cm. S. XIII + 143 + 135. Opr. w półplótno.

Nauki duchowne, pisane w formie listów, w Jarosławiu przez arcybiskupa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, dla Sióstr Rodziny Marii w Warszawie.

Maszynopis obejmuje 43 nauk, znajdujących się ongiś w Arch. Zgromadzenia w Warszawie, Żelazna 97, a w 1944 r. w powstaniu warszawskim spalonych. Odpisu z oryginału dokonały s. Teresa Moskwityn i s. Maria Teresa Neugebauer we Lwowie w r. 1938. Kopiarz jest poprzedzony kartą tytułową, 2 wstępami: s. Moskwityn (s. I—II) i ks. Wawrzyńca Mazura (s. III—XIII), na końcu zaś posiada indeks rzeczowy (s. 127—130) oraz dokładny spis treści (s. 131—135) pióra ks. W. Mazura.

F-c-23

Pol., po 1883 r., 30 × 21 cm. K. 2. W kartonowej teczce.

Uwagi arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego o broszurze ks. Waleriana Kalinki pt. Stowarzyszenie Opieki nad

Internatem Ruskim XX Zmartwychwstańców we Lwowie, Lwów 1883, stron 16.

Uwagi, wypowiedziane przez arcybpa Felińskiego spisała Marcelina Darowska, założycielka Niepokalanek. Kopia odpisu znajdującego się w Arch. SS. Niepokalanek w Szymanowie, sygn. P. 13, 3, I, 24 i 24a.

F-c-24

Pol., XIX w. Luźne kartki różnego formatu w kartonowej teczce.

Pisma arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego:

1. Modlitwa do Anioła Stróża.
2. Błogosławieństwo dla Sióstr Rodziny Marii.
3. Wiersz „Pomnik grobowy”.
4. Dedykacja na 5 obrazkach dla różnych osób z lat 1875—1895.
5. Wierszowana modlitwa za Arcypasterza [Z. Sz. Felińskiego].
6. Fragment Króla Ducha Juliusza Słowackiego, pisany przez Zygmunta Szczęsnego Felińskiego.

Ad 1 oryg. nieznan, odpis z kopii w Arch. Zgromadzenia. — Ad 2 fotografia oryginału. — Ad 3 luźna kartka, wyjęta z książeczki do nabożeństwa, będącej w posiadaniu SS. Franciszkanek Rodziny Marii w Kurytybie. — Ad 5 odpis modlitwy, wypisanej na odwrocie obrazka Matki Boskiej Częstochowskiej. — Ad 6 fotokopia oryginału, zaczętego przez poetę, potem pisanego ręką Z. Sz. Felińskiego, z dopiskami Antoniego Małeckiego, w Ossol. we Wrocławiu, sygn. 9899/I, k. 5, 11, 12, 39, 469.

F-c-25

Pol. 2 poł. XIX w., 29,5 × 21 cm. K. 7. W kartonowej teczce.
Wiersze arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego.

7 wierszy, przepisanych z notatnika mistrzyni nowicjatu SS. Wizytek w Krakowie s. Józefy Emilii Czarnockiej, sygn. I-3-5, s. 23—30. Oryg. nieznan. Na końcu stwierdzenie wiarygodności odpisu.

F-c-26

Pol., 1944—1953 r., 29,5 × 20,5 cm. K. 7. Opr. w karton.

Wykaz pism i korespondencji arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, znajdującej się w Archiwum SS. Franciszkanek Rodziny Marii we Lwowie.

Wykaz (k. 6—7) sporządzony w r. 1944 przez s. Teresę Moskwity: został poprzedzony w r. 1953 „objaśnieniem” poszczególnych pozycji wykazu (k. 1—5), podpisanym przez ss. Teresę Stępównę, Teresę Moskwityn, Helenę Kaniakównę i Rafaelę Stando. — Wymieniony zbiór obejmujący 15 drukowanych prac arcybpa Felińskiego, 8 wiązek jego listów do m. Florentyny Dymman (wiązka 2) i listów od różnych osób do Felińskiego (wiązki 3—9) oraz teczkę z jego fotografiami, został przewieziony w r. 1944 ze Lwowa do Warszawy i podczas powstania w tymże roku spłonął wraz z całym domem Zgromadzenia przy ul. Żelaznej 97.

4. KORESPONDENCJA DYPLOMATYCZNA DOTYCZĄCA ARCYBPA FELIŃSKIEGO

F-d-1

Franc., 1862—1863 r., 30,5 × 20 cm. K. 7. W kartonowej teczce.

Wypisy z korespondencji rosyjskich mężów stanu o arcybpcie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim:

1. Z raportu ambasadora rosyjskiego w Rzymie Mikołaja Kisielewa z 21 (9) I 1862.
2. Z listu Aleksandra Gorczakowa do Pawła Kisielewa z 28 (16) V 1862.
3. Odpis okólnika Aleksandra Gorczakowa do dyplomatów rosyjskich przy obcych dworach o usunięciu z Warszawy arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego z 24 (12) VI 1863.
4. Z listu tegoż do w. księcia Konstantego z 3 V (21 IV) 1863.
5. Z listu tegoż do Juliana Tęgoborskiego z 7 V (25 IV) 1863.

Wypisy z oryginałów, znajdujących się ad 1 w Bibl. W. Lenina w Moskwie, f. 129, k. 15, eg. xp. 23, ad 2 w Centr. Państw. Arch. Akt Dawnych w Moskwie, f. 30, d. 9, t. 16, ad 4 tamże, t. 20, ad 5 tamże, t. 21. — Ad 3 odpis drukowanego okólnika w *Dzienniku Poznańskim*, 5: 1863, nr 183.

F-d-2

Franc., 1862—1863 r., 30,5 × 20 cm. K. 67. W tekturowej teczce.

Wypisy z raportów konsulów generalnych Francji w Warszawie, dotyczące arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego.

Zbiór niniejszy obejmuje odpisy w całości lub w wyjątkach 30 raportów, ułożonych w porządku chronologicznym. 10 z nich wydrukowano w wydawnictwie „Raporty polityczne konsulów generalnych w Warszawie 1860—1864”. Opr. Irena Koberdowa. Wrocław-Warszawa-Kraków 1965: Raport 1 (w powyższym zestawieniu) na s. 249; r. 3 na s. 252; r. 6 na s. 257—258; r. 13 na s. 279; r. 22 na s. 323; r. 23 na s. 360; r. 24 na s. 363; r. 25 na s. 366; r. 28 na s. 386; r. 30 na s. 403—404. — 20 z wypisanych w powyższym zbiorze raportów pominięto w cytowanym wydawnictwie, zamieszczono jedynie ich datę, regest lub nagłówek oraz sygnaturę wraz z kartami rękopisu. Oryginały mieszczą się w paryskim Archives Etrangères. Pologne. Consulat Général de France à Varsovie. Dépêches politiques XII, Janvier 1862 à Mars 1863: Raport 2 — k. 26—27 nr 333; r. 4 — k. 52—53, nr 336; r. 5 — k. 54—55, nr 339; r. 7 — k. 58—67, nr 339; r. 8 — k. 76—81, nr 340; r. 9 — k. 83—89, nr 341; r. 10 — k. 92—98, nr 343; r. 11 — k. 107—113, nr 345; r. 12 — k. 118—127, nr 346; r. 14 — k. 136—137, nr 349; r. 15 — k. 138—139, nr 350; r. 16 — k. 144—153, nr 354; r. 17 — k. 158—159, nr 355; r. 18 — k. 160—168, nr 356; r. 19 — k. 171—173, nr 357; r. 20 — k. 208—209, nr 3; r. 21 — k. 247—249, nr 8; r. 26 tamże, Dépêches politiques XIII Avril—Décembre 1863, k. 33, nr 52; r. 27 — k. 34, nr 53; r. 29 — k. 124, nr 64. — Instytut Historii Polski PAN posiada mikrofilmy tych depesz.

F-d-3

Ros., 1863 r. 29,5 × 20,5 cm. K. 39. W kartonowej teczce.

Wypisy z listów Aleksandra II, cesarza rosyjskiego, Konstantego, wielkiego księcia i namiestnika Królestwa Polskiego, oraz zeznania i zapiski o powstaniu styczniowym Oskara Awejde, dotyczące arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego:

1. Z listów Aleksandra II do Konstantego z 9 V (27 IV) — 3 VII (21 VI) 1863 (wypisy z 6 listów).
2. Z listów Konstantego do Aleksandra II z 15 (3) X 1862 — 14 (2) VI 1863 (wypisy z 9 listów).
3. Odpis korespondencji Konstantego z Aleksandrem II z 2 VIII (21 VII) — 7 VIII (26 VII) 1862 (odpisy 2 listów, 1-szy Konstantego do Aleksandra II, 2-gi Aleksandra II do Konstantego).
4. Zeznania i zapiski o powstaniu styczniowym Oskara Awejde (21 stron).

Ad 1 i 2 wypisy z oryginałów, znajdujących się w Centr. Państw. Arch. Akt Dawnych w Moskwie, sygn. f. 722 i f. 678; — Ad 3 odpisy listów drukowanych w „Dzieła i dni”. W: *Istoriczeskij żurnał*. Kniga 1, Petersburg 1920, s. 147, 151, 153; — Ad 4 wypis z dzieła „Wosstanje 1863 goda. Materiały i dokumenty. Pokazania i zapiski o polskom wosstanji 1863 goda Oskara Awejde”. Moskwa 1961.

F-d-4

Pol., 1863 r., 31 × 21,5 cm. K. 2. W kartonowej teczce.

Odpis pisma dyrektora głównego Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego [Kazimierza Krzywickiego] do Pawła Rzewuskiego, biskupa nominata pruszeńskiego i oficjała generalnego archidiecezji warszawskiej w sprawie arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego.

Odpis pisma drukowanego w *Dzienniku Poznańskim*, 5: 1863, nr 171.

F-d-5

Ros., 1883 r., 31 × 21,5 cm. S. 17 + 3 niezap. Opr. w karton.

„Sprawa kancelarii Naczelnika Warszawskiej Gubernii o najłaskawszym ułaskawieniu arcybiskupa Felińskiego i biskupów Krasińskiego i Rzewuskiego”.

Kopia oryginału, znajdującego się w Arch. Głównym Akt Dawnych w Warszawie (również kopii hektografowanej). Akta kancelarii Gubernatora, ref. I, nr 162. — Dołączone polskie tłumaczenie.

5. KORESPONDENCJA I ZAPISKI RÓŻNYCH OSÓB O ARCYBPIE FELIŃSKIM

F-e-1

Pol., 1862—1887 r., 31 × 21,5 cm. K. 13. Opr. w kartan.

Wypisy z listów Marceliny D a r o w s k i e j, założycielki zgromadzenia Niepokalanek, do różnych osób, dotyczące arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego:

1. Do s. Emilii od Aniołów Cyfrowiczówny, niepokalaneki, z 16 XI 1866 — 12 1887 (listy 6—7).

2. Do o. Hieronima Kajsiewicza, zmartwychwstańca, z 7—11 VII 1862 (list 1).

3. Do s. Filomeny Nowowiejskiej, niepokalaneki, z 2 VI 1883—29 V 1885 (listy 3—5).

4. Do o. Piotra Semeneńki, zmartwychwstańca, z 21 VII—7 VIII 1862 (list 2).

Maszynopis zawiera odpisy oryginalnych listów, znajdujących się w Arch. SS. Niepokalanek w Szymanowie, sygn. ad 1 — P. 33, 1, I, 137, sygn. P. 33, 2, I, 157; — Ad 2 — P. 5, 1, I, 157; — Ad 3 — P. 38, 3, I, 253, sygn. P. 38, 3, I, 254, sygn. P. 38, 4, I, 376; — Ad 4 — P. 5, 1, I. — Na początku stwierdzenie wiarygodności odpisów. — Pełny tekst listu ad 2 zob. F-e-2.

F-e-2

Pol., 1862 r., 30 × 21 cm. K. 26. W kartonowej teczce.

Kopia listu Marceliny Darowskiej, założycielki zgromadzenia Niepokalanek, do o. Hieronima Kajsiewicza, zmartwychwstańca, dotyczącego w pewnych ustępach arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego.

Kopia oryginału, znajdującego się w Arch. SS. Niepokalanek w Szymanowie, sygn. P. 5, 1, I, 157. Na końcu stwierdzenie wiarygodności odpisu.

F-e-3

Pol., 1884 r., 31 × 21,5 cm. K. 4. Opr. w karton.

Odpis zapiski Marceliny Darowskiej, założycielki zgromadzenia Niepokalanek, o arcybpie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim.

Kopia oryginalnej zapiski, znajdującej się w Arch. SS. Niepokalanek w Szymanowie, sygn. P. 21, 4, VI, 133.

F-e-4

Pol. i franc., 1840—1853 r. Listy różnego formatu, list 3-ci w 1/5 części zniszczony. W kartonowej teczce.

Korespondencja Ewy z Wendorffów Gerardowej Felińskiej:

1. Do syna Juliana z 17 IX 1846 (list 1).

2. Do córki Wiktorii z 7 I 1840—30 III 1841 (listy 2—3).

3. Do zięcia Adama Szemesza (męża córki Pauliny) z 1 II 1841 (list 4).

4. Do Antoniny z Wendorffów Zubkowej z 27 V 1840—30 XI 1853 (listy 5—6).

5. Listy Józefa Ignacego Kraszewskiego do Ewy Felińskiej z 27 VI 1845—29 IX 1852 (listy 8—9).

Listy te zostały przekazane Arch. SS. Franciszkanek Rodziny Marii przez krewnych arcybpa Felińskiego. Dołączona maszynowa kopia listów.

F-e-5

Pol., 1845—[1859] r., 17,5 × 12,5 cm. K. 81. W kartonowej teczce.

Fotokopie listów Ewy z Wendorffów Gerardowej Felińskiej.

Fotokopie listów (1—26), znajdujących się w Bibl. Jagiellońskiej sygn. 6464/IV, seria III, t. 5, k. 451—504 oraz (listy 27—28) w Bibl. Kórnickiej, sygn. 7273, 7331. Wzmianki o Zygmuncie Szczęsnym Felińskim są tylko w listach: 8, 14, 15, 19, 23, 27—28.

F-e-6

Pol., 1846—1848 r., 30 × 21 cm. K. 4. W kartonowej teczce.

Odpisy listów Ewy z Wendorffów Gerardowej Felińskiej do Julii Starorypińskiej z wiadomościami o Zygmuncie Szczęsnym Felińskim.

Odpisy 2 listów, znajdujących się w Bibl. Jagiellońskiej, sygn. 7844, k. 53—56.

F-e-7

Pol. i franc., 1840—1856 r. Listy różnego formatu. W kartonowej teczce.

Korespondencja Wiktorii Felińskiej (później Wincentowej Wydźgowej) i Zofii Felińskiej (później Adamowej Poniatowskiej):

1. Listy Wiktorii Felińskiej do matki z 27 II 1840—[II 1846] (listy 1—2).

2. Listy Zofii Felińskiej do brata Juliana z 17 IX 1846 (list 3).

3. Listy teźże do matki z 10 VIII 1851—1856 (listy 4—5).

Listy te ofiarowali Arch. SS. Franciszkanek Rodziny Marii krewni arcybpa Felińskiego. Dołączone maszynowe odpisy listów.

F-e-8

Pol., 1870—1885 r., 29,5 × 21,5 cm. K. 76. Opr. w płótno.

Wypisy z listów ks. Juliana Felińskiego, zmarłych-wstańca, do Marceliny Darowskiej, założycielki zgromadzenia Niepokalanek, dotyczące arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego.

Wypisy z 102 listów, znajdujących się w Arch. SS. Niepokalanek w Szymanowie, sygn. P. 9, 1, I, sygn. P. 9, 1, II, sygn. P. 9, 2, I, sygn. P. 9, 3, I, sygn. P. 9, 3, II.

F-e-9

Pol., 1862—1864 r., 29,5 × 21 cm. K. X + 58. Opr. w pół-płótno.

Odpisy listów ks. Zygmunta Goliána z wiadomościami o arcybpcie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim:

1. Do Pauliny z hr. Potockich margrabiny Wielopolskiej z III 1862—25 IV 1864 (listy 1—9).

2. Do Ewy Teresy z ks. Sułkowskich Potockiej, fundatorki Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia (Magdalenek) w Polsce, z 21 VIII 1862—24 VIII 1863 (listy 10—18).

Kopie 18 listów oryginalnych względnie odpisów, znajdujących się w Arch. SS. Matki Bożej Miłosierdzia w Krakowie, sygn.:teczka 28 „Listy ks. Goliána”, poprzedzone stwierdzeniem wiarygodności odpisów oraz wstępem pióra ks. Wawrzyńca Mazura o ks. Golianie, adresatkach listów i samych listach (k. II—X).

F-e-10

Pol., 1862 — przed 1895 r., 21 × 17 cm. K. 15. Na początku 5 kart wyciętych. Okładka papierowa

Wiersze na cześć arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego:

1. Ks. Mikołaj Gorzelański: „Arcybiskupowi Felińskiemu”.
2. Wiersz nieznanego autora, wręczony arcybpcowi Felińskiemu w Częstochowie w r. 1862.

Ad 1 na odwrocie okładki notatka: „Papiery po m. Antoninie Łączyńskiej. Dołączona kopia maszynowa. — Ad 2 kopia wiersza drukowanego w: [W. Przyborowski]: Historia dwóch lat 1861—1862, cz. 2, t. 4, Kraków 1895, s. 382.

F-e-11

Pol., 1885/1886, 1893—1895 r., 15 × 20,5 cm. T. XIX, s. 175, t. XXVI, s. 287. W kartonowej teczce.

Wypisy z dziennika Seweryna Morawskiego, arcybiskupa lwowskiego ob. łac., z wzmiankami o arcybpcie Z. Sz. Felińskim.

Wypisy z oryginału, będącego własnością Kurii Arcybiskupiej w Lubaczowie. Wzmianki o arcybpcie Felińskim w t. XIX na s. 167—173, w t. XXVI na s. 244.

F-e-12

Pol., 1965 r., 20,5 × 16 cm. K. 10. W kartonowej teczce.

Listy Józefa Oliszyńskiego o arcybpcie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim.

5 oryginalnych listów.

F-e-13

Pol., 1895—1931 r. Listy różnego formatu. W kartonowej teczce.

Korespondencja Augusta Pohoskiego dotycząca arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego oraz jego wspomnienia o tymże:

1. List Pohoskiego do Kazimierza Poniatońskiego z 24 (12) XII 1895 (list 1).
2. Listy tegoż do Stanisława Wydźgi z 15 (3)—20 (7) I 1896 (listy 2—3).
3. List tegoż do ks. Teofila Matuszewskiego z 24 (11) XI 1902 (list 4).
4. List arcybpa Józefa Bilczewskiego do Pohoskiego z 23 III 1920 (list 5).
5. List Pohoskiego do kard. Aleksandra Kakowskiego (brulion, bez daty) (list 6).
6. List tegoż do s. Zofii Kończa, przełożonej generalnej Franciszkanek Rodziny Marii z 10 I 1925 (list 7).

7. List tegoż do bpa Michała Godlewskiego, profesora Uniw. Jagiellońskiego, z 7 IX 1931 (list 8).

8. Wspomnienia tegoż, spisane 10 I 1925, stron 9 (poz. 9). Toż przepisane na maszynie.

Listy 1—3 są oryginałami, podarowanymi Arch. SS. Franciszkanek Rodziny Marii przez Bolesława Wydżgę, listy 4—6 są kopiami oryginałów w posiadaniu Hanny Żelazowskiej w Brwinowie (list 6 jest odpisem z brulionu), list 7 pozostał po s. Zofii Kończa, list 8 ofiarowała Ewa Grażewiczowa.

F-e-14

Pol., 1953 r., 30 × 21 cm. K. 2. W kartonowej teczce.

Korespondencja Haliny Wydżgowej z m. Teresą Stępówną, przełożoną generalną zgromadzenia Franciszkanek Rodziny Marii w sprawie przekazania listów arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego do Archiwum tegoż zgromadzenia.

List Haliny Wydżgowej jest oryginałem, list m. Teresy Stępówny kopia.

F-e-15

Pol. i franc., 1862—1903 r., 29 × 21,5 cm. K. 3 niezap. + 3 nlb. + 20 + 5 niezap. Opr. w karton.

Wypisy z korespondencji Jadwigi z Działyńskich generałowej Zamorskiej dotyczące arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego:

1. Wypis z listu do Ludwiki Chiżyńskiej z 6 VII 1889 (poz. 7).
2. Wypis z listu do Elżbiety Czartoryskiej z 3 VI 1890 (poz. 10).
3. Wypisy z listów do Małgorzaty Hube z 25 IV 1890—23 V 1891 (poz. 15).
4. Wypisy z listów do córki Marii z 30 III—15 IV 1890 (poz. 11, 12, 14).
5. Wypisy z listów do A. de Myło Karolowej Stablewskiej z 28 V—4 VII 1889 (poz. 5, 6).
6. Wypis z listu do bpa Jana Puzyny z 10 IX 1895 (poz. 17).
7. Wypis z listu do ks. Doktora [Jana Siemieńskiego] z 9 X 1900 (poz. 18).
8. Wypisy z listów do Julii Zaleskiej z 2 VIII 1889—11 IV 1890 (poz. 8, 9, 13).

9. Odpis listu lorda Napier do Zamojskiej z 9 II 1862 (poz. 3).
10. Wypis z „Souvenirs C-tesse Zamojska” (poz. 2).
11. Odpis listu W[ładysława] Z[amojskiego] (nie generała) do s. Zofii Kończa z 3 VIII 1903 (poz. 19).
12. Wypis z pamiętników gen. Władysława Zamojskiego (poz. 1).
13. Wypis z listu Karola Zamojskiego do gen. Władysława Zamojskiego z 10 II 1862 (poz. 4).

Odpisy z oryginałów, znajdujących się: Ad 1—8, 10—11 w Bibl. Kórnickiej, sygn. 7591, 7596, 7606, 7609, 7611, 7612, 7614; — Ad 9 z listu drukowanego w: „Generał Zamojski”, t. VI, Poznań 1930, s. 382—386; — Ad 12 tamże, t. V, Poznań 1922, s. 316; — Ad 13 tamże, t. VI, s. 386.

F-e-16

Pol., 1901—1921 r., 29,5 × 21 cm i mniej. K. 6. W tekturowej teczce.

Kopie listów Jadwigi z Działyńskich generałowej Zamojskiej z wzmiankami o arcybpcie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim:

1. Do Ludwiki Chiżyńskiej¹ z [VIII 1889].
2. Do s. Pelagii Chmielnik z 10 VII 1901.
3. Do s. Zofii Kończa z 9 X 1889.
4. Do s. Heleny Terlifaj z 19 X 1921.

Ad 1 i 3 odpisy oryginałów, znajdujących się w Bibl. Kórnickiej, sygn. 7606 i 7616; — Ad 2 i 4 kopie oryginałów zaginionych (były w posiadaniu adresatek).

F-e-17

Pol., 1890 r., 18 × 13 cm. K. 24. W tekturowej teczce.

Fotokopie listów Marii Zamojskiej do matki, Jadwigi Zamojskiej, z wzmiankami o arcybpcie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim i zgromadzeniu Rodziny Marii.

Fotokopie 5 oryginalnych listów, znajdujących się w Bibl. Kórnickiej, sygn. 7598.

¹ Listu tego nie włączono do F-e-15, nr 1, ponieważ wymieniony fascykuł był już oprawiony.

F-e-18

Pol., 1895—1896 r. Listy różnego formatu. W kartonowej teczce.

Listy r ó ż n y c h osób, dotyczące arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego:

1. List Bohdana Felińskiego do Stanisława Wydźgi z 13 (1) II 1896 (list 1).
2. List Jerzego Felińskiego do tegoż z 28 I [1896] (list 2).
3. Listy Kazimierza Poniatowskiego do tegoż z 19 (7) I 1895 — 23 (11) I 1896 (listy 3—5).
4. List tegoż do [Marii z Szlenkierów Stanisławowej Wydźgowej] z 30 X 1895 (list 6).

Listy te przekazał Arch. SS. Franciszkanek Rodziny Marii Bolesław Wydźga. — Ad 3 jest pomyłka w dacie, powinien być r. 1896.

F-e-19

Pol. i franc., 1850—1933 r., 30 × 20,5 cm. K. 29. W kartonowej teczce.

Odpisy listów i zapisek r ó ż n y c h osób z wiadomościami o arcybpcie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim:

1. Odpis listu F. z Radziwiłłów Clary Aldringen do Aleksandra Wawlickiego z 15 X 1889 (list 1).
2. Odpisy listów Ludomira [Biechońskiego] do Jana [Frankowskiego] z 1883 (listy 2—3).
3. Odpis listu tegoż do [St. Przyborowskiego], bez daty, (list 4).
4. Odpis listu Elizy Brzozowskiej do księcia Adama Czartoryskiego z [1850] (list 5).
5. Odpis listu ks. Juliana Felińskiego do nieznannej adresatki z 16 VI 1862 (list 6).
6. Wypisy z listów tegoż do nieznannej adresatki z 22 XII 1866 — 3 II 1872 (listy 7—9).
7. Odpis listu Ludwika Finkla do Józefa Antoniego Rollego z 1 IX 1888 (list 10).
8. Odpis listu Jana Koźmiana do Bohdana i Józefa Zaleskich z 27 XII 1847 (list 11).
9. Odpis listu Marii Podlewskiej (córci Karola Podlewskiego) do Marii Podlewskiej, synowej tegoż z 1 VII 1933 (list 12).
10. Wypisy z listów ks. Ignacego Polkowskiego do Józefa Ignacego Kraszewskiego z 6 V 1866 — 4 VII 1869 (listy 13—14).

11. Odpis listu ks. Jana Siemińskiego do Teofila Lenartowicza z 3 II 1892 (list 15).

12. Odpisy listów Stanisława Stroynowskiego do Aleksandra Walickiego z 25 i 27 IV 1877 (listy 16—17).

13. Odpisy listów Wizytek warszawskich do Wizytek krakowskich z 16 II 1862 — 2 I 1863 (listy 18—19).

14. Wyjątek z „Lettre circulaire” przełożonej zakonu Wizytek z 19 III 1872 (poz. 20).

15. Odpis listu Mariana Zdziechowskiego do Aleksandra Walickiego z 27 VIII 1890 (list 21).

Kopie oryginałów znajdujących się: Ad 1, 12, 15 w Bibl. Narodowej w Warszawie, sygn. 2974, k. 93, sygn. 2976, k. 134, 136, sygn. 2977, k. 272; — Ad 2, 3, 6—8, 10 w Bibl. Jagiellońskiej w Krakowie, sygn. 5814 IV, bez pag., sygn. 9235, k. 171—172, 175—178, 181—182, sygn. 7829, k. 83, sygn. 9202/III, k. 245, sygn. 6527/IV, seria III, t. 67: P. k. 139—140, 145; — Ad 4 w Bibl. Czartoryskich w Krakowie, sygn. Ew. XVII/842; — Ad 11 w Bibl. PAN w Krakowie, sygn. 2028, t. 6, k. 267; — Ad 13 i 14 w Arch. Wizytek w Krakowie, sygn. I-2-1-43, sygn. I-2-1-44, sygn. I-3-4, s. 9—10.

F-e-20

Pol., 1867—1898 r., 30,5 × 21 cm. K. 10. W kartonowej teczce.

Wypisy z korespondencji i pism różnych osób, dotyczące arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego:

1. Z listu bpa Józefa Maksymiliana Staniewskiego, sufragana mohylowskiego, do Konstantego Ireneusza Łubieńskiego, bpa sejneńskiego, z 9 XI 1867 (poz. 1).

2. Z listu Adeli z Łempickich Łubieńskiej do o. Bernarda Łubieńskiego, redemptorysty, z 9 X 1895 (poz. 2).

3. Z listów Tomasza Łubieńskiego do tegoż z 5 II 1891 — 6 I 1898 (poz. 3—5).

4. Z „Żywota ks. biskupa Konstantego Ireneusza Łubieńskiego spisane go przez Pawła Łubieńskiego 1869” (poz. 6).

5. Z „Notatek” o Konstantym Ireneuszu Łubieńskim, biskupie sejneńskim, spisanych przez Tomasza Łubieńskiego dla przyszłego biografą (poz. 7).

Wypisy z oryginałów, znajdujących się w Bibl. PAN w Krakowie, sygn. 2412, 2413, 2416, 2421. — Dołączono fotokopię całego listu ad 1.

F-e-21

Pol., franc., 1859—1895 r. Różne formaty. K. 80. W kartonowej teczce.

Fotokopie korespondencji różnych osób z wiadomościami o arcybpcie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim:

1. Władysława Broel-Platera do Józefa Ignacego Kraszewskiego z 10 IV — 22 XII 1883 (listy 1—4).
2. Ks. Ignacego Domagalskiego do Walerego Przyborowskiego z 7 I 1889 (list 5).
3. Wincenty Felińskiej do Józefa Ignacego Kraszewskiego z 23 VII 1859 (list 6).
4. Alojzego Andrzeja Felińskiego do tegoż z 21 VI 1851 — 27 XII 1859 (listy 7—8).
5. Juliana Felińskiego do tegoż z 29 V 1860 (list 9).
6. Tegoż do ks. Albina Dunajewskiego z 9 II 1871 (list 10).
7. Bpa Ignacego Łobosa, sufragana przemyskiego, do tegoż z 1 VIII 1885 (list 11).
8. Opatowskiego do tegoż sprzed VI 1883 (list 12).
9. Józefa Plichty do Władysława Jordana z 29 VIII 1862 — 13 III 1863 (listy 13—15).
10. Zofii z Felińskich Poniatowskiej do ks. Albina Dunajewskiego z 21 V 1873 (list 16).
11. Ks. Wincentego Smoczyńskiego do Jadwigi Zamojskiej z 11 X 1895 (list 17).

Fotokopie oryginałów, znajdujących się: Ad 1—5 w Bibl. Jagiellońskiej w Krakowie, sygn. 6994/III, k. 7—10, sygn. 6464/IV, seria III, t. 5, k. 541—542, 447—450, 507—508, sygn. 6526/IV, seria III, t. 66, k. 600—601, 608—612; — Ad 6—8, 10 w Arch. Państw. M. Krakowa i Woj. Krakowskiego, sygn. IT. 1137, nr 56, nr 172, nr 253, nr 77; — Ad 9, 11 w Bibl. Kórnickiej, sygn. 2467, k. 5—6, 34—42, 63—66, sygn. 7652.

F-e-22

Pol., 1862—1939. Różne formaty. K. 8. W kartonowej teczce.

Wypisy z korespondencji różnych osób, dotyczące arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego:

1. Bp Albin Dunajewski do kard. Mieczysława Ledóchowskiego z 9 XII 1883.
2. Kard. Mieczysław Ledóchowski do ks. Jana Koźmiana z 19 V 1876.
3. O. Prokop Leszczyński do s. Anny Bielskiej z 25 II 1862.

4. Bp Wincenty Popiel do arcybpa Leona Przyłuskiego z 22 III 1864.
5. Bp Jan Puzyna do kard. Mieczysława Ledóchowskiego z 29 XII 1890.
6. S. Janina Wirball do s. Heleny Terlifaj z 22 V 1839.
7. Jadwiga Zamojska do s. Pelagii Chmielnik z 10 VII 1901.
8. Taż do s. Heleny Terlifaj z 19 X 1921.

Ad 1—2, 4—5 wypisy z oryginałów, znajdujących się w arch. Archidiec. w Poznaniu, sygn. OA 2686, nr 52 i 102, OA 2665, nr 5, OA 2748, nr 341; ad 3 wypis z oryginału, znajdującego się w Arch. SS. Felicjanek w Krakowie, sygn. dz. III, lp. 745, nr 18; ad 6—8 oryginały.

F-e-23

Pol., 1862—1891 r., 29 × 20,5 cm i mniej. K. 17. W kartonowej teczce.

Kopie różnych zapisek o arcybpcie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim:

1. Wypisy z „Pamiętnika” o Bernarda Łubieńskiego, redemptorysty, s. 26—27, 176—177.
2. Wypis z „Pamiętnika” Marii Zamojskiej, s. 34.
3. Wypisy z „Kroniki klasztoru” Redemptorystów w Mościskach, t. II, s. 62, t. III, s. 289.
4. Wypisy z rękopisów SS. Wizytek w Krakowie (list ks. Antoniego Królickiego do s. Marii K. M. Grossfeld z 8 VIII 1883; „Wygnanie Wizytek z Wilna”).
5. Wypisy z „Księgi konwentualnej” klasztoru SS. Wizytek w Warszawie oraz z życiorysu s. Marii Kaliksty Netto i s. Marii Kazimiery Hofer.

Ad 1 odpis kopii „Pamiętnika”; wykonanej przez o. Karola Szranta, redemptorystę, (sam „Pamiętnik” spalił się w Warszawie w r. 1944); — Ad 2 odpis oryginału, znajdującego się w Bibl. Kórnickiej, sygn. 7581, s. 34. — Ad 3 sporządzone przez o. Władysława Szołdrskiego, redemptorystę; — Ad 4 z rękopisów Arch. SS. Wizytek w Krakowie, sygn. F-3-159-12, sygn. I-3-4, s. 12, sygn. I-3-5, s. 291 oraz rkps bez sygn. „Kronika” t. 2, s. 283, 307, 345, 397, 403 — Rkps ad 5 nie posiada sygnatury.

F-e-24

Pol., 1893—1896 r., 16,5 × 10 cm. S. 26 + 8 niezap. Opr. w karton.

„Rachunki budowy kaplicy, zaczętej w roku 1893 w Dźwiniacze”, oraz wypis z księgi kasowej kościoła tamże.

Rachunki pisane przez s. Zofię Kończą pod nadzorem arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego. Na s. 25—26 notatka kanclerza Kurii Arcybiskupiej w Lubaczowie z 14 X 1959 o pochodzeniu rękopisu. Tenże kanclerz podpisał również wypis z księgi kasowej.

F-e-25

Pol., 1895—1935 r., 33 × 21 cm. S. 236. Opr. w półplótno.

„Kronika zakładu naukowo-wychowawczego dla dziewcząt zostającego pod opieką Zgromadzenia SS. Rodziny Marii” [w Łomnej].

Rkps. pisany różnymi rękami. Na s. 3 okładki w doklejonej kopercie: 1. wykaz ofiar na malowanie kościoła i urządzenie cmentarza w Łomnej (bez daty); 2. „Echo gór”, jednodniówka, ułożona przez „Orłęta Górskiego Gniazda” w Łomnej z 6 XII 1925; 3. Wiersze i inne zapiski z urządzanych w wymienionym zakładzie imprez.

F-e-26

Pol., 1958—1965 r., 27,5 × 20,5 cm i mniej. K. 10. W kartonowej teczce.

Korespondencja dotycząca tablicy pamiątkowej arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego w Rymanowie.

5 oryginalnych listów różnych osób.

F-e-27

Pol., 1895 r., 30 × 21 cm. K. 6. W kartonowej teczce.

Korespondencja w sprawie Zgromadzenia Sióstr Rodziny Marii:

1. Seweryn Morawski, arcybiskup lwowski ob. łac., do Konsystorza Biskupiego w Przemyślu ob. łac. z 3 X 1895.
2. S. Zofia Kończą do Łukasza Soleckiego, biskupa przemyskiego, ob. łac. z 5 X 1895.
3. Sylwester Dzierżyński, pleban w Starym Mieście, do Konsystorza Biskupiego ob. łac. w Przemyślu z 8 X 1895.
4. Zofia Kończą do Łukasza Soleckiego, biskupa przemyskiego ob. łac. z 9 XI 1895.

5. Łukasz Solecki, biskup przemyski ob. łac., do Ordynariatu Metropolitalnego ob. łac. we Lwowie z 11 XI 1895.

Kopie oryginałów, znajdujących się w Arch. Diecezjalnym w Przemysłu.

6. PAMIĘTNIKI ZAKONNIC

F-f-1

Pol., 1952 r., 29,5 × 21 cm. K. 9 + s. 43 + 31. W kartonowej teczce.

S. Anna Bil ska: „Wspomnienia 1872—1952”.

Wspomnienia spisał ks. Wawrzyniec Mazur według opowiadania autorki i poprzedził je wstępem (k. 1—9). Dołączona maszynowa kopia wspomnień, zaopatrzona w indeks miejscowości (k. 28) i osób (k. 29—31).

F-f-2

Pol., 1953 r., 29,5 × 21,5 cm i mniej. K. 13 + 36 + 31. W kartonowej teczce.

S. Maria C w e n a r: „Wspomnienia 1871—1953”.

Wspomnienia spisał ks. Wawrzyniec Mazur według opowiadania autorki i poprzedził je wstępem (k. 1—13). Dołączona maszynowa kopia wspomnień, zaopatrzona w indeks miejscowości (k. 29) i osób (k. 30—31).

F-f-3

Pol., 1954 r., 30 × 21 cm. K. 1 nlb. + XIV + 100 + 56. Opr. w płótno.

S. Matylda G e t t e r: „To co najbardziej utrwaliło się i pozostało jeszcze w mojej pamięci”.

Cz. 1: „Rodzina Marii (1881—1913)”, s. 1—100.

Cz. 2: „Koleje losu Rodziny Marii i jej domy w Królestwie Polskim (1908—1919)”, s. 1—42.

Maszynopis. Wspomnienia spisał ks. Wawrzyniec Mazur według opowiadania autorki i poprzedził je wstępem (k. I—XIV) oraz na końcu cz. 2-giej zaopatrzył w indeks miejscowości i osób (k. 43—54) tudzież spis treści (k. 55—56).

F-f-4

Pol., ok. 1955 r., 29,5 × 20,5 cm. S. 50 + 39. W kartonowej teczce.

S. Agnieszka G o r d e k : Wspomnienia.

Wspomnienia spisał ks. Wawrzyniec Mazur według opowiadania autorki. Dołączona maszynowa kopia wspomnień.

F-f-5

Pol., 1938/1939 r., 20 × 16 cm S. 152 nlb., brak 6 kart na początku, + 190 (10 stron niezap.) Opr. w karton.

S. Teresa H e l m a n : Pamiętnik, t. I—II.

Pisany własnoręcznie przez autorkę.

F-f-6

Pol., 1938/1939 r., 19,5 × 16 cm. S. 89 + 92 + 93 + 96. Nieopr., bardzo zniszczone zeszyty. W poszczególnych zeszytach brak początkowych i końcowych kart.

S. Teresa H e l m a n : Pamiętnik, z. I—IV.

Pisany własnoręcznie przez autorkę. Jest to druga redakcja, nieco rozszerzona, Pamiętnika jak pod sygn. F-f-5.

F-f-7

Pol., 1938/1939 r., 30,5 × 21,5 cm. K. 81. W kartonowej teczce.

S. Teresa H e l m a n : Pamiętnik.

Maszynowa kopia Pamiętnika jak pod sygn. F-f-5 z końcowymi uzupełnieniami, dotyczącymi domów Zgromadzenia: w Warszawie przy ul. Hożej 53, w Wilnie, Augustowie, Studzienicznej, Sejnach, Płudach, Szczesńówku i Niekasiecku.

F-f-8

Pol., 1938/1939 r., 29,5 × 21 cm. K. 2 nlb. + 257 + 1 mapa. Opr. w płótno.

S. Teresa H e l m a n : Pamiętnik.

Opracowany przez ks. Wawrzyńca Mazura z uwzględnieniem wszystkich trzech redakcji Pamiętnika (sygn. F-f-5, F-f-6, F-f-7). Na początku jest wstęp pióra tegoż, omawiający wszystkie redakcje Pamiętnika oraz zasady swego opracowania (k. I—VIII), następnie przegląd treści (k. IX—X) i na końcu indeks miejscowości (k. 245—247) i osób (k. 248—257), sporządzony przez s. Helenę Kaniakównę.

F-f-9

Pol., 1952 r., 30,5 × 22 cm. S. 33. Opr. w karton.

S. Anna Bolesława Hołodniuk: „Wspomnienia o arcybiskupie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim”.

Pisany własnoręcznie przez autorkę.

F-f-10

Pol., 1955 r., 21 × 14,5 cm. S. 189 + 201 + 199. Opr. w tekturę.

S. Anna Bolesława Hołodniuk: Wspomnienia, cz. I—III.

Wspomnienia podyktowała autorka ks. Wawrzyńcowi Mazurowi i przepisała z jego notatek.

F-f-11

Pol., 1955 r., 29,5 × 22 cm. K. V + 155. Opr. w półplótno.

S. Anna Bolesława Hołodniuk: „Wspomnienia 1886—1955”.

Maszynopis opracowany przez ks. Wawrzyńca Mazura z uwzględnieniem obu redakcji Wspomnień (F-f-9, F-f-10), poprzedzony wstępem (k. II—V) oraz zaopatrzony na końcu w indeks miejscowości (k. 104—106) i osób (k. 107—115).

F-f-12

Pol., 1955 r., 21 × 15 cm. S. 181. Opr. w półplótno.

S. Franciszka Janiszewska: Wspomnienia.

Pisany własnoręcznie przez autorkę.

F-f-13

Pol., 1955 r., 23,5 × 19 cm. S. 295 + 91 niezap. Opr. w karton.
S. Marta J ó z e f o w s k a : Wspomnienia.

Pisane własnoręcznie przez autorkę. Dołączone dokumenty osobiste autorki w liczbie 8.

F-f-14

Pol., 1952 r., 30 × 21,5 cm. K. 3 niezap. + s. 58 + k. 4 niezap. Opr. w karton.

S. Elżbieta Gertruda K a j d e r : Wspomnienia.

Spisał ks. Wawrzyniec Mazur według opowiadania autorki.

F-f-15

Pol., 1952 r., 31 × 21,5 cm. K. 40. Opr. w karton.

S. Elżbieta Gertruda K a j d e r : „Wspomnienia 1876—1922”.

Maszynowa kopia Wspomnień jak pod sygn. F-f-14, zaopatrzona przez ks. Wawrzyńca Mazura w indeks miejscowości (k. 35—36) i osób (k. 37—40).

F-f-16

Pol., 1951 r., 31 × 21,5 cm. K. 20. Opr. w karton.

S. Weronika Bernarda K a ń d u ła : Wspomnienia.

Maszynopis. Spisał ks. Wawrzyniec Mazur według opowiadania autorki. Na s. 20 notatka tegoż o autorce Wspomnień.

F-f-17

Pol., 1954 r., 31 × 21,5 cm. K. 2 nlb. + 21. Opr. w karton.

S. Rozyna K o m o r o w s k a : Wspomnienia.

Maszynopis. Spisała s. Helena Kaniakówna według opowiadania autorki, dodając na początku wstęp (k. 2 nlb.), na końcu zaś uzupełnienia (k. 17) oraz indeks miejscowości (k. 18) i osób (k. 19—21).

F-f-18

Pol., 1956 r., 30 × 21,5 cm. S. 17 + 22 fotografii. Opr. w karton.

S. Wilhelmina Jadwiga Ryszarda K o t ó w n a : „Wspomnienia z Czerniowiec”.

Maszynopis. W tekście wklejone listy: 7 do s. Kotówny od różnych osób, 1 od s. Janiny Wirballówny do ks. Kazimierskiego oraz 2 dokumenty osobiste s. Kotówny.

F-f-19

Pol. i ros., 1954 r., 29,5 × 21 cm. K. 1 nlb. + IX + 229. Opr. w płótno.

S. Eleonora L a c h o w i c k a - C z e c h o w i c z : Wspomnienia.

Maszynopis. Spisał ks. Wawrzyniec Mazur według opowiadania autorki, poprzedził wstępem (k. I—VIII), spisem treści (k. IX) oraz zaopatrzył w indeks miejscowości i osób (k. 213—229). Od k. 184—212 przepisane osobiste dokumenty autorki w j. rosyjskim, własnoręcznie przez autorkę i na maszynie w polskim przekładzie.

F-f-20

Pol., po 1921 r., 19,5 × 16,5 cm. K. 17 + 4 niezap. + s. 5 Brak początku. Nieopr.

S. Antonina Ł ą c z y ń s k a : Wspomnienia.

Pisany własnoręcznie przez autorkę. Tekst ostatnich 5 stron (maszynopis) pochodzi od s. Matyldy G e t t e r. Dołączona kopia maszynowa Wspomnień.

F-f-21

Pol., 1952 r., 20 × 16 cm. S. 183 + k. 5 niezap. + 6. Opr. w półpłótno.

S. Julia N o w a k : „Moje wspomnienia”.

Pisane własnoręcznie przez autorkę. Doszyto: 1. Wspomnienia s. Stanisławy M a j e r o w i c z o ss. Sewerynie Juchnikowskiej, Julianie Kocot i Julii Szmidt; 2. Wspomnienia s. Franciszki N a b y w a n i e c

o s. Bolesławie Janickiej; 3. Wspomnienia s. Julii Nowak o s. Helenie Stanisławie Pałys.

F-f-22

Pol., ok. 1955 r., 29 × 21 cm. K. 9. W kartonowej teczce.
S. Helena Pałys: Wspomnienia.

Maszynopis. Wspomnienia niedokończone.

F-f-23

Pol., 1953 r., 19,5 × 16 cm. K. 30 nlb. + 56 niezap. Opr. w karton.

S. Maria Leokadia Parlińska: Wspomnienia.

Spisane własnoręcznie przez autorkę.

F-f-24

Pol., 1951 r., 31 × 21,5 cm. S. 4 nlb. + 8. Opr. w karton.
S. Kunegunda Plencler: Wspomnienia.

Spisał ks. Wawrzyniec Mazur według opowiadania autorki. Na s. 7 notatka tegoż o autorce.

F-f-25

Pol., 1952 r., 20,5 × 14,5 cm. S. 39. Opr. w karton.
S. Aniela Ptaszek: „Moje wspomnienia”.

Pisane własnoręcznie przez autorkę.

F-f-26

Pol., 1956 r., 21 × 14 cm. S. 12 + k. 6 niezap. Opr. w karton.
S. Sabina Łucja Sejmicka: „Refleksje w setną rocznicę założenia Zgromadzenia SS. Franciszkanek Rodziny Marii”.

Pisane własnoręcznie przez autorkę.

F-f-27

Pol., 1954 r., 31 × 21,5 cm. K. 2 nlb. + 22. Opr. w karton.
S. Julita Skirgajło: Wspomnienia.

Maszynopis. Spisała s. Helena Kaniakówna według opowiadania autorki, dodając na początku wstęp (k. 2 nlb.), na końcu zaś uzupełnienia (k. 17) oraz indeks miejscowości (k. 19) i osób (k. 20—22).

F-f-28

Pol., 1951 r., 31 × 21,5 cm. S. 2 nlb. + 15 + 5 nlb. Opr. w karton.

S. Wiktorija Stanisławska: Wspomnienia.

Spisał ks. Wawrzyniec Mazur według opowiadania autorki. Na s. 14 notatka tegoż o autorce. Dołączony opis śmierci autorki, pióra s. Olgi Ziółkowskiej.

F-f-29

Pol., 1964 r., 21,5 × 15,5 cm. K. 62 nlb. Oprawa plastikowa.
S. Aniela Alojza Strömich: Wspomnienia.

Pisane własnoręcznie przez autorkę.

F-f-30

Pol., 1954/1955 r., 21 × 14,5 cm. S 712. Opr. w płótno.
S. Helena Terlifaj: Wspomnienia, cz. I—II.

Pisane własnoręcznie przez autorkę. Paginacja ciągła w obu częściach. Na s. 356 objaśnienie autorki o źródłach wspomnień, na s. 705—712 spis treści.

F-f-31

Pol., ok. 1951 r., 21 × 15,5 cm. K. 36. Opr. w płótno.
S. Elżbieta Tymkowska: „Mój życiorys”.

Maszynopis. Dołączone: 1. Program uroczystości jubileuszowych w Szamotułach z okazji 50-lecia profesji s. Tymkowskiej i s. Baszyńskiej (luźna kartka); 2. Dekret na nauczycielkę i tymczasową kierowniczkę Szkoły 6-klasowej we Włodzimierzu Wołyńskim dla s. Tymkowskiej z 10 V 1918.

F-f-32

Pol., 1954 r., 31 × 21,5 cm. K. 2 nlb. + 12. Opr. w karton.
S. Agata Walpeter: Wspomnienia.

Maszynopis. Spisała s. Helena Kaniakówna według opowiadania autorki, dodając na początku wstęp (k. 2 nlb.), a na końcu indeks miejscowości (k. 10) i osób (k. 11—12).

F-f-33

Pol., 1954 r., 31 × 21,5 cm. K. 2 nlb. + 11. Opr. w karton.
S. Karolina Paula Wasieńska: Wspomnienia.

Maszynopis. Spisała s. Helena Kaniakówna według opowiadania autorki, poprzedzając je wstępem (k. 2 nlb.) oraz dodając na końcu indeks miejscowości (k. 9) i osób (k. 10—11).

F-f-34

Pol., ok 1922 r., 20,5 × 16,5 cm. 3 zeszyty. S. 121.

Pamiętnik nieznaney z nazwiska zakonnicy Zgromadzenia SS. Franciszkanek Rodziny Marii.

Pamiętnik niedokończony.

F-f-35

Pol., 1949—1953 r. Różne formaty. S. 4 + 1 + 9 + 1 + 1.
W kartonowej teczce.

Wspomnienia Sióstr Franciszkanek Rodziny Marii o arcyb. Zygmuncie Szczęsnym Felińskim:

1. Cybulskiej Justyny Józefy.
2. Kańduła Weroniki.
3. Kowalskiej Ewy.
4. Olszewskiej Jadwigi.
5. Paciej Barbary.
6. Terlifaj Heleny.
7. Słonimskiej Ludwiki.
8. Wilk Rozalii.

Wspomnienia 1, 3—5 pisane własnoręcznie przez autorki, wspomnienia 2, 7—8 pisane na maszynie.

7. WSPOMNIENIA OSÓB ŚWIECKICH**F-g-1**

Pol., 1956 r., 29,5 × 21,5 cm. K. VII + 191 + 36 tablic. Opr. w płótno.

Cecylia B o h d a n o w i c z ó w n a : „Rodzina Marii w moim życiu 1898—1956”.

Spisała s. Helena Kaniakówna według opowiadania autorki, poprzedzając je wstępem „od autorki” i wstępem własnym (k. III—VII). Na k. 117—169 są przepisane różne dokumenty autorki z doklejonymi 2 listami i 9 widokówkami. Na k. 170—172 podano spis dokumentów i różnych załączników, na k. 173—174 spis tablic z fotografiami, na k. 175—179 indeks miejscowości, na k. 180—189 indeks osób, na k. 190—191 spis treści.

F-g-2

Pol., 1953—1959 r. Różne formaty. K. 8. W kartonowej teczce.

Wspomnienia rodziny Brzozowskich o arcybpcie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim:

1. Władysława Brzozowskiego (poz. 1).
2. Zofii Brzozowskiej (poz. 2—3).
3. Anny z Brzozowskich Platerowej (poz. 4).

Spisane własnoręcznie przez autorów.

F-g-3

Pol., 1894—1895 r., 30,5 × 21 cm. K. 6. W kartonowej teczce.

S. Róża Antonina K ł o b u k o w s k a ze Zgromadzenia M. B. Miłosierdzia: „Dzienniczek” [wyjątki, dotyczące arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego].

Wypisy z oryginału, znajdującego się w Arch. SS. Matki B. Miłosierdzia w Krakowie, ul. Wronia 3/9.

F-g-4

Franc., ang., pol. i ros., 1849—1857 r., 20,5 × 13,5 cm. T. I — s. 175 + 2, t. II — s. 46 + k. 70 niezap., t. III — s. 73 + k. 52 niezap., t. VII — k. 68 + 18 niezap. Opr. w granatową skórę ze złocnymi ozdobami linearnymi, t. VIII nieopr.

Teodoryna Millot: „Souvenirs”, t. I, II, III, VIII.

Brak tomów IV—VII. T. I obejmuje dziennik z lat 1849—1852, t. II dziennik z r. 1853 od 1 stycznia—30 kwietnia, t. III zapiski o czyta-

nych książkach w latach 1854—1857 oraz wypisy z nich, t. VIII dziennik z 25 czerwca 1856—24 września 1857 r. Dziennik pisała autorka własnoręcznie.

F-g-5

Pol., 1849—1853 r., 29 × 20,5 cm. K. 3 + 186. W kartonowej teczce.

Teodoryna Millot: Pamiętnik.

Polski przekład (z 1957 r.) francuskiego oryginału jak pod sygn. F-g-4, t. I—II. Na początku uwagi tłumaczki Teodory z Kończów Majowej o autorce Pamiętnika.

F-g-6

Pol., 1856—1857 r., 29 × 21 cm. K. 2 nlb. + 92 + 5 niezap. Opr. w płótno.

Teodoryna Millot: Pamiętnik, t. VIII.

Jest to polski przekład francuskiego oryginału jak pod sygn. F-g-4, t. VIII. Maszynopis. Na początku karta tytułowa: „Dzienniczek Teodoryny Millot, późniejszej Józefowej Monkiewiczowej, przetłumaczony przez wnuczkę jej Teodorę z Kończów Majową w 1963 r.” (k. 1 nlb.), następnie informacja o dziejach „Dzienniczka” (k. 2 nlb.), słowo wstępne o autorce „Dzienniczka” (k. 1—3) pióra tłumaczki oraz na k. 91—92 „dopiski” tłumaczki.

F-g-7

Pol., po 1897 r., 24 × 18 cm i mniej. K. 31. W kartonowej teczce.

Ks. Józef Owsiany: „Notatki do pamiętników śp. arcybiskupa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego.

Fotokopia oryginału, znajdującego się w Bibl. PAN w Krakowie, sygn. 5517, k. 1—29. Dołączona notatka biograficzna o ks. Owsianym (2 k. niefol.) pióra ks. Jana Fijałka.

F-g-8

Pol., 1959 r., 29 × 21 cm. S. 10. Opr. w karton.

Stanisława Pawłowska: „Moje wspomnienia osobiste z pobytu w Jarosławiu nad Wołgą, dotyczące ks. arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego”:

1. „Moje wspomnienia...”, s. 1—6.

2. Oświadczenie Antoniny Pawłowskiej i Marii z Pawłowskich Dobrowolskiej, s. 7.

Wspomnienia spisała s. Helena Kaniakówna według opowiadania autorki. Na s. 9—10 informacja s. Kaniakówny o autorce. Dołączona maszynowa kopia wspomnień oraz dokumenty: 1. Świadcstwo ślubu Tomasza Pawłowskiego ze Stanisławą Styrecką, wydane w Twerze 20 II 1893 przez ks. Puchalskiego; — 2. Zaświadczenie o zasługach Tomasza i Stanisławy Pawłowskich dla kościoła w Jarosławiu, wystawione 10 VI 1920 przez ks. Mariana Tokarzewskiego; — 3. Pismo ks. arcybpa Stefana Wyszyńskiego do s. Teresy Stępówny, przełożonej generalnej Zgrom. SS. Franciszkanek Rodziny Marii, zezwalające zbierać materiały do procesu informacyjnego o arcybpie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim z 12 VIII 1950; — 4. Prośba s. Teresy Stępówny do Kurii Biskupiej w Siedlcach o pozwolenie przesłuchania Stanisławy Pawłowskiej z 8 V 1958; — 5. Delegacja dla ks. Edwarda Barbasiewicza, wystawiona 9 V 1958 przez bpa Ignacego Świrskiego, do przesłuchania Stanisławy Pawłowskiej; — 6. Pismo przewodnie Kurii Biskupiej w Siedlcach do s. Teresy Stępówny z 28 V 1958, dołączone do przesłanego protokołu zeznań Stanisławy Pawłowskiej.

F-g-9

Pol., 1881—1898 r., 30 × 21,5 cm. S. 251. Opr. w półplótno.

Zofia z Felińskich Poniałowska: „Ostatnie wspomnienia matki dla najlepszych dzieci”.

Opis kopii, znajdującej się w posiadaniu Hanny Żelazowskiej w Brwinowie, poprzedzony wstępem ks. Wawrzyńca Mazura (s. 2).

F-g-10

Pol., 1951—1954 r. Różne formaty. S 29. W kartonowej teczce.

Wspomnienia r ó ż n y c h osób o arcybpie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim:

1. Arcybpa Godlewskiego Michała.
2. Arcybpa Jałbrzykowskiego Romualda.
3. Niklewiczowej Marii.
4. Pawłowskiej Stanisławy.
5. Pfister Anny.
6. Świdorskiej Aliny.
7. Świerżawskiej Marii.

8. Zaleskiej Julii.
9. S. Żulińskiej Barbary — zmartwychwstanki.

Wspomnienia 2, 6 i 9 spisane własnoręcznie przez autorki, wspomnienie 1 spisał ks. Wawrzyniec Mazur według opowiadania autora, wspomnienie 4 ks. Edmund Barbasiewicz, wspomnienia 5, 7 i 8 Hanna Póhoska według opowiadania autorek.

F-g-11

Pol., 1951—1965 r., 30 × 21 cm. K. 35 nlb. W kartonowej teczce.

Wspomnienia r ó ż n y c h osób z Dźwiniaczki o arcybpie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim:

1. Barbaruk Stanisławy.
2. Czarneckiej Marii.
3. Kołodziejczuk Petroneli.
4. Siring Marii.
5. Sokołowskiego Kazimierza.
6. Zinkiewiczza Władysława.
7. Wspomnienia o przeniesieniu zwłok arcybpa Felińskiego z Dźwiniaczki do Warszawy: Barbaruk Stanisławy, Barbaruka Ksawerego, Bereźnickiego, Biłyka Stanisława, Humeniuk Heleny, Krzyżewskiej Anieli, Łątkowskiego Władysława, Siringa Kazimierza, Siringa Wilhelma (poz. 7—16).
8. O tymże jak pod nr 7 s. Grzegorzczuk Petroneli (poz. 17).
9. O tymże jak pod nr 7 ks. Oki Feliksa (poz. 18).

Wspomnienia 1—8 zostały spisane przez s. Jadwigę Olszewską według opowiadania autorów, wspomnienie 9 spisał sam autor.

8. PRACE KONSTRUKCYJNE O ARCYBPIE FELIŃSKIM

F-h-1

Pol., 1961—1964 r., 30 × 21 cm. K. 10 + 12 + 25. W kartonowej teczce.

1. S. Helena Bartoszkówna: „Ks. Zygmunt Szczęsny Feliński arcybiskup metropolita warszawski 1822—1895”.
2. Te j ż e: „Ks. Arcybiskup Zygmunt Szczęsny Feliński w służbie bliźnim”.

3. Te j ż e : „Ks. Zygmunt Szczęsny Feliński arcybiskupem warszawskim”. Obrazek sceniczny.

Maszynopisy.

F-h-2

Pol., 1965 r., 28,5 × 20,5 cm. K. XII + 149. Opr. w płótno.

S. Teresa Dą b r o w s k a : „Zagadnienie wiary w pismach ks. arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego”.

Maszynopis. Praca magisterska pisana pod kierunkiem ks. doc. dra Władysława Poplatka na Wydziale Teolog. KUL.

F-h-3

Pol., 1963—1965 r., 29 × 21 cm. K. 3 + 2 + 21. W kartonowej teczce.

1. S. Teresa Frą c e k : „Bibliografia dotycząca arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego”.

2. Te j ż e : Tablica genealogiczna (descendentów) arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego

3. Te j ż e i s. Cecylii T w o r z y d ł o : „W setną rocznicę wywiezienia ks. arcybiskupa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego z archidiecezji warszawskiej” (obrazek sceniczny).

Maszynopisy ad 1 i 3, ad 2 wykres.

F-h-4

Pol., 1962 r., 28,5 × 20 cm. K. X + 89 Opr. w płótno.

S. Teresa K o m a r : „Pokora w pismach ascetycznych ks. arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego”.

Maszynopis. Praca magisterska pisana pod kierunkiem ks. doc. dra Władysława Poplatka na Wydziale Teolog. KUL.

F-h-5

Pol., 1964 r., 30 × 21 cm. K. 10. W kartonowej teczce.

S. Teresa K o m a r : „Ks. Zygmunt Szczęsny Feliński arcybiskup warszawski 1822—1895”.

Maszynopis.

F-h-6

Pol., 1952 r., 31 × 21,5 cm. K. 19. Opr. w karton.

Ks. Wawrzyniec M a z u r : „Krótki życiorys ks. arcybiskupa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego”.

Maszynopis.

F-h-7

Pol., 1958 r., 29,5 × 21 cm. K. 23. W kartonowej teczce.

Ks. Wawrzyniec M a z u r : „Sprawozdanie” [z prac nad zebraniem materiałów do procesu informacyjnego o życiu i cnotach arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego].

Maszynopis. Na k. 23 notatka s. Teresy Stępówny, przełożonej generalnej Zgromadzenia Franciszkanek Rodziny Marii, o przyjęciu sprawozdania oraz notatka s. Heleny Kaniakówny, archiwistki, o przyjęciu wymienionych w Sprawozdaniu pozycji do archiwum Zgromadzenia.

F-h-8

Pol., 1952 r., 30,5 × 21,5 cm. K. 2 nlb. + 67 + 3 nlb. Opr. w płótno.

S. Jadwiga M o t y c z a n k a : „Obyczajowość polska w XIX wieku w świetle pamiętników Ewy Felińskiej”.

Maszynopis. Praca magisterska pisana pod kierunkiem prof. dra Juliusza Kleinera na Wydziale Filolog. U. J.

F-h-9

Pol., 1958 r., 29,5 × 21 cm. K. 13 + 5. W kartonowej teczce.

1. Ks. Zbigniew S z o s t k i e w i c z : „Ks. Zygmunt Szczęsny Feliński arcybiskup metropolita warszawski (1882—1895)”.

2. T e g o Ź : „Z życia wewnętrznego ks. arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego 1822—1895”.

Maszynopisy.

F-h-10

Pol., 1959 r., 28 × 20,5 cm. K. 64. Opr. w karton.

Ks. Zbigniew Szostkiewicz: „Ks. Zygmunt Szczęsny Feliński arcybiskup metropolita warszawski, założyciel Zgromadzenia Sióstr Rodziny Marii”.

Maszynopis. Jest to zbiór odczytów o arcybpcie Felińskim.

F-h-11

Pol., 1895—1955 r., 29,5 × 20 cm. K. 84 + 21 fotografii w tekturze. Opr. w półtłótko.

„W sześćdziesiątą rocznicę śmierci księdza Zygmunta Szczęsnego Felińskiego arcybiskupa metropolity warszawskiego, założyciela SS. Rodziny Marii, 1895 — 17 września — 1955”.

1. „Cz. I. W archikatedrze św. Jana”. Opis uroczystości z okazji przeniesienia trumny arcybpa Felińskiego do nowego sarkofagu w dniach 16—17 IX 1955. Na k. 28 ks. Tadeusz Sitkowski, kanonik Kapituły Katedralnej warszawskiej, poświadczą wiarygodność opisu. K. 2—28.

2. „Cz. II. W domu macierzystym SS. Franciszkanek Rodziny Marii” Opis akademii, urządzonej przez Nowicjat SS. Franciszkanek Rodziny Marii w domu generalnym w Warszawie, Żelazna 97. K. 30—48.

3. „Cz. III. Dla Sióstr każdego domu Rodziny Marii”. Okólnik m. Teresy Stępówny, przełożonej generalnej Zgromadzenia, z 17 IX 1955. K. 50—52.

4. Ks. Wawrzyniec Mazur: „Śmierć i historia szczątków doczesnych księdza arcybiskupa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego. Kraków-Dźwiniaczka-Warszawa, 1895 — 17 września — 1955”. K. 53—70.

5. Tenże: Przemówienie w krypcie katedry św. Jana w Warszawie 17 IX 1955. K. 71—74.

6. Załączniki: Odpis korespondencji między m. Teresą Stępówną, przełożoną generalną Zgromadzenia a Kurią Metropolitalną w Warszawie w sprawie zbierania materiałów do procesu informacyjnego o świątobliwości życia arcybpa Felińskiego i przeniesienia jego zwłok do nowego sarkofagu (4 listy), wykaz nazwisk 75 zakonnic Zgromadzenia Franciszkanek Rodziny Marii, biorących udział w uroczystości przeniesienia zwłok, kopia dokumentu jak pod F-a-4, nr 3.

Zbiór przygotowała s. Helena Kaniakówna.

F-h-12

Pol., 1965 r., 30 × 21,5 cm. K. 106. Opr. w półpłótno.

S. Teresa Zgraja ze Zgrom. SS. Najśw. i Niepokal. P. M.: „Powołanie zakonne według pism księdza arcybiskupa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego”.

Maszynopis. Praca magisterska pisana pod kierunkiem ks. doc. dra Władysława Poplatka na Wydziale Teolog. KUL.

F-h-13

Pol., 1952 r., 29 × 21 cm. K. 5 nlb. + 57. Opr. w płótno.

S. Zofia Zygmunta Żórkowska: „Wychowanie rodzinne według pism arcybiskupa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego”.

Maszynopis. Praca magisterska pisana pod kierunkiem ks. doc. dra Józefa Dajczaka na Wydziale Teolog. Katol. Uniw. Warszaw.

F-h-14

Pol., 1964 r., 30 × 21 cm. K. 153. Opr. w płótno.

S. Regina Żylińska: „Osobowość ks. arcybiskupa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego. Studium psychologiczne”.

Maszynopis. Praca magisterska pisana pod kierunkiem ks. prof. dra Józefa Pastuszki na Wydziale Filozofii Chrześc. KUL.

F-h-15

Pol., 1964 r., 28,5 × 20,5 cm. K. 91 + 1 mapa. Opr. w płótno.

S. Regina Żylińska: „Ks. Zygmunt Szczęsny Feliński arcybiskup warszawski”.

Maszynopis.

9. PRACE KONSTRUKCYJNE O ZGROMADZENIU FRANCISZKANEK RODZINY MARI

F-i-1

Pol., 1957 r., 29,5 × 21 cm. K. 168. Opr. w płótno.

S. Helena Chryzostoma D r o z d o w s k a : „Zamknięty zakład wychowawczy a Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Marii”.

Maszynopis.

F-i-2

Pol., 1955 r., 29 × 21 cm. K. 4. W kartonowej teczce.

S. Helena K a n i a k ó w n a : „Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Marii.

Maszynopis.

F-i-3

Pol., 1913—1919 r., 30 × 21,5 cm. K. 49. Opr. w półplótno.

S. Zofia K o ń c z a : „Duch Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Marii. Komentarz napisany na podstawie konferencji ks. arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, założyciela”.

Maszynopis.

F-i-4

Pol., 1912 r., 21 × 17 cm. S. 588. Opr. w półplótno.

S. Zofia K o ń c z a : „Objaśnienie reguły Zgromadzenia SS. Franciszkanek Rodziny Marii ułożonej przez arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego”.

Maszynopis.

F-i-5

Pol., 1956 r., 31 × 21,5 cm. K. 13. Opr. w karton.

Ks. Wawrzyniec M a z u r : „Kolebka Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Marii”.

Powielony maszynopis.

F-i-6

Pol., 1958 r., 29,5 × 21 cm. K. 107. Opr. w karton.

Ks. Wawrzyniec M a z u r : „Historia Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Marii”, cz 1.

Maszynopis.

F-i-7

Pol., przed 1938 r., 29,5 × 21 cm. K. 56. Opr. w płótno.

S. Maria Teresa N e u g e b a u e r : „Historia Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Marii”.

Maszynopis.

F-i-8

Pol., 1956 r., 20,5 × 14 cm. K. 13 nlb. + 84 niezap. Opr. w karton.

S. Helena T e r l i f a j : „Duch Rodziny Marii i jego rozwój na odcinku mojego życia w Rodzinie Marii”.

Praca niedokończona, pisana własnoręcznie przez autorkę.

F-i-9

Pol., 1928—1936 r., 33,5 × 20,5 cm i mniej. K. 8 + 8 + 6 + 3. W kartonowej tezcze.

1. „Wojciech Bogusławski posesorem” (autor nieznany).

Jest to historia realności Zgromadzenia SS. Franciszkanek Rodziny Marii w Warszawie, Żelazna 97, której właścicielem był ongiś Wojciech Bogusławski.

2. Jan K i w i a r o w s k i : „Notatki dotyczące Łomnej”.

Historia domu Zgromadzenia SS. Franciszkanek Rodziny Marii w Łomnej, nabytego dla Zgromadzenia przez arcybpa Felińskiego.

3. „Rys historyczny Zakładu Naukowo-Wychowawczego SS. Rodziny Marii w Łomnej” (autor nieznany).

4. „Historia domu SS. Franciszkanek Rodziny Marii w Be-resteczku” (autor nieznany).

Maszynopisy.

10. ODPISY DRUKOWANYCH ARTYKUŁÓW I ZAPISEK
KRONIKARSKICH O ARCYBPIE FELIŃSKIM

F-j-1

1841—1844 r.

Wypisy z książki „Wspomnienia z podróży do Syberii, pobytu w Berezowie i w Saratowie, spisane przez Ewę Felińską”, t. I—III, Wilno 1852—1853, dotyczące Zygmunta Szczęsnego Felińskiego.

Wzmianki o Felińskim są: T. I, s. 338—340; T. II, s. 204—205, 210—218, 220—225, 228—232; T. III, s. 59—76, 82—91, 104—107, 147—148, 253—255, 286—88. — Wypisy poprzedzono wstępem pióra s. Heleny Kaniakówny (s. II—III). Na końcu zamieszczono odpis art. T. Turkowskiego o Ewie Felińskiej w *Pol. Słowniku Biograf.*, 6, s. 407.

F-j-2

1859 r.

„Ustawa domu przytułku dla ubogich rzymsko-katolickiego wyznania w Petersburgu z 27 października [st. s.] 1859 roku”.

Druk. w j. pol. i ros. w *Kurierze Wileńskim*, 101: 1860, s. 33, 44. Odpis poprzedzony wstępem s. Heleny Kaniakówny.

F-j-3

1862—1962 r.

Odpisy drukowanych dokumentów i artykułów o arcybpie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim:

1. List papieża Piusa IX do arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego z 20 II 1862, druk. w *Tygodniku Katolickim* (Grodzisk), 3: 1862, nr 19, s. 18.

2. D[ubiecki] M[arian]: „Feliński Zygmunt Szczęśny arcybiskup metropolita warszawski, arcybiskup tarseński”, druk. w *Wielkiej Encyklopedii Powszechnej*, 21, Warszawa 1898, s. 186.

3. Godlewski Michał bp: „Feliński Zygmunt Szczęśny”, druk. w *Pol. Słowniku Biograf.*, 6, Kraków 1948, s. 410—412.

4. „Kartka z martyrologii”, autora nieznanego, druk. w *Ognisku Domowym* (Lwów), 1: 1883, nr 1, s. 13; nr 3, s. 44.

5. Kraushar Aleksander: „Z życia arcybiskupa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego. Nieco tajnych dokumentów dyplomatycznych z roku 1862”, druk. w *Miscellanea Historyczne*, 45: 1916, s. 3—16.

6. „Ks. Zygmunt Szczęsny Feliński arcybiskup warszawski w Jarosławiu”, autora nieznanego, druk. w *Wiadomościach Kościelnych* (Lwów), 4: 1876, nr 1, s. 6—7. Tamże list arcybpa Felińskiego do nieznanego adresata z 3 II (22 I) 1875 r.

7. „Ks. Zygmunt Szczęsny Feliński arcybiskup warszawski”, autora nieznanego, druk. w *Kalendarzu Katolickim na rok 1882* (Kraków) s. 68.

8. „Ks. Arcybiskup Feliński we Lwowie”, autora nieznanego, druk. w *Przeglądzie Lwowskim*, 13: 1883, s. 491 i nn. Tamże zapiska kronikarska pt. „Czas na powitanie ks. arcybpa Felińskiego”, s. 497. Tamże wiersz W[ładysława] B[ełzy] „Księdzu arcybiskupowi Zygmunto wi Felińskiemu na powitanie”, s. 496.

9. Majkowski Józef ks.: „Feliński (Sigismond-Félix), archevêque de Varsovie, 1822—1895”, druk. w *Dictionnaire de spiritualité ascétique et mystique*, 33—34, Paris 1962. — Dołączono polskie tłumaczenie oraz fotokopię druku.

10. Matuszewski Teofil ks.: „Ks. Zygmunt Szczęsny Feliński 1882—1895”, druk. w *Album biograficznym zasłużonych Polaków i Polek wieku XIX*, 2, Warszawa 1903, s. 143—147.

11. Polkowski Ignacy ks.]: „Arcybiskup Feliński. Dzień 12 czerwca 1863 r. w Warszawie i dzień 3 czerwca 1883 r. w Krakowie”, druk. w *Gazecie Krakowskiej*, 3: 1883, nr 126, s. 1.

12. „Pomnik arcybiskupa Felińskiego w kościele św. Krzyża w Krakowie”, autora nieznanego, druk. w *Tygodniku Ilustrowanym*, 45: 1904, nr 9, s. 166 i 178.

13. Szostkiewicz Zbigniew ks.: „Patrzył jedynie na wolę bożą. Z życia wewnętrznego ks. arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego”, druk. w *Przewodniku Katolickim*, 65 (49): 1959, nr 12, s. 179—180.

14. Teodorowicz Józef arcybpa: „Państwo chrześcijańskie a państwo pogańskie”. Kazanie. Odb. z *Postańca św. Grzegorza*, 1931, nr 48—49.

15. „Z pożółkłych kart przeszłości”, autora nieznanego, druk. w *Tęcza* (Poznań), 3: 1929, z. 18. Tamże wiersz arcybpa Felińskiego pt. „Tęcza”.

16. Dedykacja arcybpa Zygmunto wi Szczęsnemu Felińskiemu, zamieszczona w książce ks. Stanisława Stojalowskiego T. J.: „O nabożeństwie do Królowej Serca Jezusowego”, wyd. 2, Kraków 1872, s. III.

17. Dedykacja arcybpa Zygmunto wi Szczęsnemu Felińskiemu, zamieszczona w książce ks. Jana Siemieńskiego: „Pięciominutowe rozmyślanie”, wyd. 3, t. 1, Kraków 1916.

F-j-4

1864 r.

Odpis pracy Juliusza Jastrzębczyka [Zborowskiego] „Krzyżowy charakter ruchu polskiego i trzy charakterystyki”, Lwów 1864.

Praca dotyczy wypadków warszawskich 1861—1863 r., na s. 39—84 (odpisu) charakterystyka arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego (w oryginale, s. 38—79).

F-j-5

[1908] r.

Wypisy z pracy [bpa Antoniego Juliana Nowowiejskiego] „Dzieje Instytutu Matki Bożej Miłosierdzia (1818—1907)”. [Płock 1908].

Brak nazwiska autora, miejsca i daty druku.

F-j-6

1899 r.

Odpis pracy ks. Pawła Smolikowskiego „Do sprawy polskiej w Rzymie od r. 1863 do r. 1864”.

Druk. w *Przeglądzie Polskim*, 133: 1899, z. 2, nr 398, s. 270—300; z. 3, nr 399, s. 484—503; 134: 1899, z. 4, nr 400, s. 60—87; z. 5, nr 401, s. 298—320; 140: 1901, z. 10, nr 418, s. 66—84.

F-j-7

1862—1895 r.

Odpisy drukowanych zapisek kronikarskich o arcybpcie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim:

1. Zapiski kronikarskie w *Czytelni Niedzielnej* (Warszawa), 1862, nr 7, 31; 1863, nr 10.

2. Zapiski kronikarskie w *Gazecie Kościelnej* (Lwów), 1: 1893, 18 IX oraz art. „Zakład wychowawczy Rodziny Marii w Łomnej”, tamże, 3: 1895, nr 30.

3. Zapiski kronikarskie w *Gazecie Lwowskiej*, 73: 1883, nr 122—124, 140, 153, 165, 215, 222; 81: 1891, 12 VI, 5 VIII, 25 VIII, 28 VIII, 22 IX;

82: 1892, 27 VII; 85: 1895, 19 II, 5 V, 5 VII, 11 VIII, 15 IX, 17—22 IX, 12 X, 19 XI, 20 XI, 22 XI, 6 XII, 18 XII.

4. Zapiski kronikarskie w *Gazecie Polskiej* (Czerniowce), 2: 1884, nr 49, 96; 3: 1885, nr 57, 69, 83; 4: 1886, nr 3; 7: 1889, nr 3, 38, 51, 55.

5. Zapiska kronikarska o konsekracji arcybpa Felińskiego na biskupa w *Gazecie Polskiej* (Warszawa), 1862, nr 38, s. 1—2, nr 39, s. 1—2, tamże inne zapiski kronikarskie, 1862, nr 16, 31, 38—39, 42—44, 50—51, 57, 60, 62, 70, 74, 77, 102, 108, 166.

6. Zapiska kronikarska w *Kalendarzu Narodowym* (Drezno), 2: 1865, s. 1.

7. Zapiski kronikarskie w *L'Osservatore Romano*, 1883, 12 VI, 16 VI, 22 VI.

8. Komunikaty i polemika w *Nadwiślaninie* (Chełmno), 13: 1862 nr 54, 56 i 57.

9. Zapiski kronikarskie w *Nowej Reformie*, 14: 1895, nr 214—217, 224.

10. Zapiska kronikarska w *Pamiętniku Religijno-Moralnym* (Warszawa), 8: 1862, s. 206; 9: 1862, s. 319.

11. Zapiska kronikarska w *Pobudce* (Warszawa), 1862, nr 2 oraz zapiski w *Polsce* (Warszawa), 1863, nr 3—5.

12. Zapiski kronikarskie w *Postępie* (Wiedeń), 3: 1862, nr 11—16, 23—24.

13. Zapiski kronikarskie w *Przeglądzie Katolickim* (Warszawa), 1: 1863, nr 1, 3, 24, 36, 42; 2: 1864, nr 38.

14. Zapiski kronikarskie w *Tygodniku Katolickim* (Grodzisk), 3: 1862, nr 3—4, 38.

15. Zapiski kronikarskie w *Wiadomościach Katolickich* (Lwów), 1: 1883, 26 V, 9 VI.

16. Zapiski kronikarskie w *Wiadomościach Kościelnych* (Lwów), 4: 1876, nr 12—13, 27.

F-j-8

1862—1863 r.

Odpisy drukowanych artykułów, reportaży i zapisek kronikarskich o arcybpcie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim.

W *Dzienniku Poznańskim*, 4: 1862, nr 1—6, 9—11, 13—15, 17, 19, 22, 26, 28—37, 39—48, 50—53, 55—58, 62, 64—65, 72, 76—77, 80, 88—91, 95, 98, 100, 105—106, 109—110, 114—120, 125, 127—128, 138, 148, 150—151, 154—156, 180, 196, 201, 248, 250, 261, 274, 290—291; 5: 1863, nr 3—4, 20, 28, 31, 34, 63, 66—67, 70—71, 78—79, 84, 97—98, 107, 134—136, 138—139, 141, 147, 153, 158, 160, 162, 171, 177, 180, 183, 194—195, 203, 241, 247, 254, 260, 296, 298; 15: 1883, nr 123—125; 37: 1895, nr 215—219, 226.

W *Kurierze Poznańskim*, 12: 1883, nr 64, 123—126, 128—129, 142, 147, 176, 180, 247; 24: 1895, nr 212, 215.

W *Przeglądzie Poznańskim*, 19: 1863, t. 35 i 36.

F-j-9

1862—1863 r.

Odpisy drukowanych zapisek kronikarskich o arcybpcie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim.

W *Kurierze Warszawskim*, 32: 1862, nr 25—27, 32—33, 35, 37—45, 47—52, 54, 56—60, 62—66, 69, 71—74, 77—80, 82—85, 89, 91, 95, 103—110, 112—113, 119—120, 124—127, 129—130, 132, 135—136, 138, 140—142, 146—147, 150—152, 155, 165, 172, 177, 179—183, 187, 189, 192—193, 197, 221—222, 272—273, 286—287, 292, 295; 33: 1863, nr 1, 13, 17—19, 32, 45, 76—78, 83, 99, 105—106, 109, 117, 122—123, 125, 127, 133—134, 145.

F-j-10

1883—1898 r.

Odpisy drukowanych zapisek kronikarskich o arcybpcie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim i domach Zgromadzenia Franciszkanek Rodziny Marii.

W piśmie *Kraj* (Petersburg), 1: 1882, nr 26; 2: 1883, nr 6, 8, 10, 36 b, 49, 52; 3: 1884, nr 1, 3, 27, 53; 4: 1885, nr 9, 17, 19, 48; 8: 1889, nr 9, 20; 15: 1896, nr 5, 10, 22—23, 27, 41, 46; 16: 1897, nr 20, 24, 28, 31, 42, 45; 17: 1898, nr 26, 29, 32, 40, 48—49.

F-j-11

1884—1913 r.

Odpisy drukowanych recenzji prac arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego:

1. Rec. ks. Stanisława Załęskiego o książce „Konferencje duchowne”, t. I—II, Lwów 1885, drukowana w *Przeglądzie Powszechnym*, 1: 1884, t. 4, s. 282—284 (rec. ukazała się wcześniej od druku książki).

2. Notatka bibliograficzna o tejże książce w *Przeglądzie Katolickim* (Warszawa), 22: 1884, nr 48, s. 790.

3. Rec. M. S. o książce „Paulina córka Ewy Felińskiej”, Lwów 1885, drukowana w *Przeglądzie Powszechnym*, 2: 1885, t. 5, s. 467—468.

4. Rec. B. J. o książce „Wiara i niewiara w stosunku do szczęścia osobistego”, Lwów 1886, drukowana tamże, 4: 1887, t. 13, s. 436—438.

5. Rec. B. o książce „Oskar i Wanda. Obraz dramatyczny w 15 odsłonach. Z teki Anhelego”, Kraków 188, drukowana tamże, 5: 1838, t. 18, s. 115—116.

6. Rec. ks. Leona Wałęgi o książce „Pamiętniki ks. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego”, t. I—II, Kraków 1897, drukowana w *Gazecie Kościelnej* (Lwów), 5: 1897, nr 44, s. 369—370, nr 45, s. 379—380, nr 46, s. 388—389, nr 47, s. 395—397.

7. Rec. Stanisława Tarnowskiego o tymże, drukowana w *Przeglądzie Polskim*, 129: 1898, s. 121—142.

8. Rec. ks. W. Wieckiego o tymże, drukowana w *Przeglądzie Powszechnym*, 15: 1898, t. 57, s. 274—279.

9. Notatka bibliograficzna o książce „Nowy wianuszek z tajemnic życia Marii przez... na jej cześć uwity”, Lwów 1906, drukowana tamże, 25: 1908, t. 98, s. 396.

10. Rec. J. U. o 2-gim wydaniu „Pamiętników ks. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego arcybiskupa warszawskiego”, Lwów 1912, drukowana tamże, 30: 1913, t. 117, s. 307.

F-j-12

1883—1949 r.

Wypisy z różnych druków z wiadomościami o arcybpcie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim:

1. Dobszewicz Tomasz ks.: „Wspomnienia z czasów, które przeżyłem”, Kraków 1883, s. 166.

2. Godlewski Michał bp: „Z dziejów rzymsko-katolickiej Akademii Petersburskiej”, Warszawa 1938.

3. Grądzki Kazimierz ks.: „O krzyżu w podpisach biskupich”. W: *Homo Dei*, 1949, nr 3—4, s. 404.

4. [Łubieński Roger]: „Konstanty Ireneusz Pomian hr. Łubieński”, Kraków 1898, s. 64—66, 105—109, 183—192, 196—201, 240—241, 249—251, 272—273, 277, 310—311, 448—450.

5. Popiel Paweł: „Pamiętniki (1807—1892)”, Kraków 1927, s. 152—155, 219—224.

6. Rutkowski Franciszek ks.: „Ksiądz Wincenty Kluczyński arcybiskup-metropolita mohylowski, administrator apostolski diecezji mińskiej, 1847—1917”, Poznań 1929, s. V.

7. Słotwiński Adam: „Unia podlasko-chełmska od r. 1875—1885”, Czaca 1894, s. 30—32.

8. Thun Leopoldine Gräfin: „Erinnerungen aus meinem Leben für meine lieben Kinder”, 2 Aufl., 1902, s. 163.

9. Uruski Seweryn: „Rodzina. Herbarz szlachty polskiej”, t. 4, Warszawa 1907, s. 22. Doklejona fotografia herbu Felińskich Farenbach

i wypis z Kaspra Niesieckiego: „Herbarz Polski”, wyd. Bobrowicza, t. 4, Lipsk 1839, s. 15.

10. Wasilewski Jan ks.: „Arcybiskupi i administratorowie archidiecezji mohylowskiej, Pińsk 1930, s. 84—86.

F-j-13 .

1894 r.

Fotokopie druków ze wzmiankami o arcybpcie Zygmuncie Szczęsnym Felińskim:

1. Nekrolog kard. Albina Dunajewskiego, bpa krakowskiego. W: *Czas*, 47, 1894, nr 137.

2. Pelczar Józef ks.: „Mowa żałobna wypowiedziana w katedrze na Wawelu przy pochowaniu zwłok J. Em. X. Kardynała A. Dunajewskiego, księcia-biskupa krakowskiego”, Kraków 1894, s. 6.

F-j-14

1895—1924 r.

Odpisy drukowanych artykułów o ostatnich chwilach życia, śmierci, pogrzebie oraz przeniesieniu zwłok z Krakowa do Dźwiniaczki i z Dźwiniaczki do Warszawy arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego:

1. Wstęp do całego zbioru, pióra s. Heleny Kaniakówny.

2. Spis zawartych w zbiorze pozycji.

3. Zapiski kronikarskie i artykuły, drukowane w *Czasie*, 48: 1895, nr 211—217, 219, 222, 233, 236, 238—239, (poz. 1—7 i 9—13); — Pelczar Józef ks.: „Mowa żałobna na pogrzebie śp. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, arcybpa tarseńskiego a byłego arcybpa warszawskiego”, (poz. 8); — Dębicki L.: „Z kroniki żałobnej”, (poz. 14).

4. Pelczar Józef ks.: „Mowa żałobna...” itd. jak pod nr 3. Odb. z *Czasu*, 48: 1895, nr 217.

5. Zapiska kronikarska w *Przeglądzie Katolickim* (Warszawa), 33: 1895, nr 39, s. 621, oraz artykuł Bosak-Haukego Aleksandra: „Ku czci śp. Arcybiskupa Felińskiego”, druk. tamże, 3: 1924, nr 15, s. 230.

6. Nekrolog w *Kronice Rodzinnej*, 21: 1895, s. 608.

7. Biografia arcybpa Felińskiego, napisana przez ks. Wincentego Smoczyńskiego, druk. bez tytułu w rubryce: Kronika żałobna w: *Kalendarzu Krakowskim* Józefa Czecha na rok 1896, s. 92.

8. Zapiski kronikarskie w *Kurierze Warszawskim*, 101: 1921, nr 101—102, 160, 279 (o odczycie bpa Michała Godlewskiego o arcybpcie Felińskim); — 102: 1922, nr 104.

9. Zapiski kronikarskie w *Głosie Narodu* (Kraków), 29: 1921, nr 84, 86—87.

10. Zapiski kronikarskie w *Kurierze Porannym* (Kraków), 44: 1921, nr 95—96, 98.

11. Zapiski kronikarskie i artykuł ks. Witolda Czeczota: „Ks. Arcybiskup Szczęsny Feliński. Z powodu przeniesienia zwłok do podziemi katedralnych”, druk. w *Rzeczypospolitej* (Warszawa), 2: 1921, nr 98—99 (art. Czeczota), 100.

12. Zapiski kronikarskie i artykuł Bolesława Wydźgi: „Arcybiskup Feliński”, druk. w *Gazecie Warszawskiej*, 141: 1921, nr 94, 96, 98 (art. Wydźgi), 99—100.

13. Zapiski kronikarskie, druk. w *Kurierze Polskim* (Warszawa), 24: 1921, nr 93, 98—99.

14. Łubieński Roger: „Arcybiskup Feliński. Wspomnienia osobiste”, druk. w *Tygodniku Ilustrowanym*, 62: 1921, nr 234.

15. Zapiska kronikarska i artykuł ks. J. G.: „Arcybiskup Zygmunt Szczęsny Feliński” oraz [Aleksandra] K[raushara]: „Z carsko-sielskiego memoriału śp. Arcybiskupa Szczęsnego Felińskiego z roku 1863”, druk. w *Wiadomościach Archidiecezjalnych Warszawskich*, 11: 1921, nr 3—4, 5—6 (art. ks. J. G. i Kraushara).

16. Odpisy listów Augusta Pohoskiego do ks. Teofila Matuszewskiego, kard. Aleksandra Kakowskiego i arcybpa Józefa Bilczewskiego do Augusta Pohoskiego.

Zbiór opr. w półpiótno, przygotowała s. Helena Kaniakówna w 60-lecie śmierci arcybpa Felińskiego.

F-j-15

1895—1921 r.

Odpisy drukowanych artykułów o śmierci i pogrzebie arcybpa Zygmunta Szczęsnego Felińskiego:

1. „Ks. Zygmunt Szczęsny Feliński”, autora nieznanego, drukowany w *Gazecie Kościelnej* (Lwów), 3: 1895, nr 39, s. 363—364; nr 40, 372—374.

2. „Przeniesienie zwłok śp. arcybiskupa Felińskiego”, autora nieznanego, drukowany w piśmie *Posiew* (Warszawa), 15: 1921, nr 16, 1—2.

F-j-16

1887—1889 r.

Odpisy drukowanych artykułów Józefa Porzęckiego o cmentarzu w Jarosławiu nad Wołgą:

1. „Pomniki Polaków na prawosławnym cmentarzu w mieście Jarosławiu”. W: *Wędrowiec* (Warszawa), seria III, 25: 1887, nr 10—43.

2. Zapiska uzupełniająca, drukowana w piśmie *Kraj* (Petersburg), 8: 1889, nr 9, s. 17.

Summariu m

FONTIUM, QUI AD SIGISMUNDI FELICIS FELIŃSKI VITAM SPECTANT, COLLECTIO

Cum Sigismundus Felix Feliński magnae sanctitatis vir, qui anno 1822 natus, annis 1862—1883 Varsoviensis archiepiscopus et metropolita fuit, deinde cum huic oneri honorique cessisset, titularis Tharsi archiepiscopus extitit simulque Congregationis SS. Franciscalium de Familia Mariae fundamenta iecit, et in fama sanctitatis anno 1895 mortuus est, dignus habitus sit, ut opus ad processum informativum de eius vita et virtutibus praeparandum inciperetur, primum ac potissimum maximeque necessarium esse videbatur omnia ad eius vitam spectantia testimonia colligere et percensere. Quod quidem magna ex parte iam perfectum est. Quamquam enim plura documenta et epistulae nec non eius Varsoviensis pontificatus acta tempore insurrectionis Varsoviensis anno 1944 combusta sunt, tamen satis ampla series fontium, quos „Archivum archiepiscopi Sigismundi Felicis Feliński” appellavi, a R. D. Laurentio Mazur et a quibusdam ad hoc munus e Congregatione Franciscalium de Familia Mariae a M. Theresia Stepówna, hoc tempore superiorissa generali, designatis Sororibus collecta est, praesertim cum plures horum fontium apud familiam Felińscianam superfuerunt nec non in publici iuris archivis ac bibliothecis asservatae sunt. Non desunt etiam nonnullae recentioris temporis dissertationes manuscriptae, quae ad Archiepiscopi vitam Congregationisque ab eo inceptae originem spectant, et commentationes ac mentiones in difficilibus inventu periodicis de eo factae. Accedunt plura, quae e Congregatione Franciscalium de Familia Mariae Sororum et quorundam laicorum memoria de ipso servata atque a singulis eorum conscripta sunt. Quae omnia M. Helena Kaniakówna, generali superiorissa dictae Congregationis, rogante in ordinem redegi.

Totam hanc seriem in decem sectiones divisi et hoc modo ordinavi. Primo loco documenta posui, secundo acta actorum et correspondentiam officialem Felińscii, tertio privatas eiusdem litteras originales vel transcriptas ex originalibus, quarto extracta e correspondentia diplomatica de supradicto Archipraesule, quinto transcriptam correspondentiam privatarum personarum, quae mentiones de Felińscio continet, sexto ea, quae in memoria Sororum Franciscalium de Familia Mariae servata

sunt et postea conscripta, septimo memorata a personis saecularibus, octavo dissertationes manuscriptas de archieppo Feliński, nono dissertationes, quae de Congregatione SS. Franciscalium de Familia Mariae ab eo condita tractant, decimo loco commentationes et commentariola chronicalia de Felinscio collocavi. Tota complexio 166 fasciculos continet.

Notandum est, non omnia, quae hic, candide lector, invenies, eundem valorem scientificum habere, cum nostra complexio non solum fontes sed etiam dissertationes ac excerpta e diariis et periodicis complectitur. Praeterea sunt multae transcriptiones litterarum, attamen cum haec a peritis archivistis et bibliothecariis vel publici iuris notariis verificatae sunt, non est cur miremur haec testimonia ad archieppi Feliński nec non aliarum plus vel minus cum eo connexarum personarum vitam cognoscendam plurimum valere. Neque minimi ad Congregationis ab eo conditae et ad Ecclesiae catholicae sub ditione Russica saeculo XIX historiam accuratius cognoscendam haec testimonia sunt momenti. His causis adductus typis ea committere operae pretium duxi.